

မတည်းဖြတ်ခင် အပြီးသတ်အဆင့် စာမူ

Distr.: အထွေထွေ

၂၀၂၀ ဇူလိုင် ၂၇

မူရင်း : အင်္ဂလိပ်

လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ

အထွေထွေမှတ်ချက် အမှတ် ၃၇

အပိုဒ် ၂၁။ ။ ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်

၁။ အထွေထွေ မှတ်ချက် (Remark)

၁။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးပိုင်ခွင့်ဆိုသည့် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးကြောင့် ပြည်သူများသည် တစ်စုတစ်ရုံးတည်း မိမိကိုယ်ကို ထုတ်ဖော်လှစ်ဟပြနိုင်ပြီး မိမိလူ့အဖွဲ့အစည်းကို ပုံဖော်တည်ဆောက်ရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်လာနိုင်သည်။ လူတို့သည် အများနှင့်အတူ တစ်စည်းတစ်လုံးတည်း ရှိနေချိန်တွင် မိမိကိုယ်မိမိ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်စီမံမှုကို ကျင့်သုံးနိုင်သည့် စွမ်းရည်ကို ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်က ကာကွယ်ပေးသည့်အတွက် ယင်းသည် အခွင့်အရေး သက်သက်အနေနှင့်ပင် အရေးကြီးပေသည်။ အခြားသက်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများနှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်သည် ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးနှင့် ဗဟုဝါဒတို့အပေါ် အခြေခံသည့် ပြည်သူလူထု ပါဝင်နိုင်သော အုပ်ချုပ်စီမံမှုစနစ်တစ်ရပ်၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ကို ဖွဲ့စည်းပေးသည်။ ငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးမှုများသည် စုဝေးရာတွင်ပါဝင်သူများအတွက် မည်သူမဆို လွတ်လပ်စွာမျှဝေသုံးစွဲနိုင်သည့် ဖန်တီးမှုရပ်ဝန်းတွင် စိတ်ကူး အကြံ ဉာဏ်နှင့် ပြင်းပြသော ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍ၌ ရှိသည်။ ထို့အပြင် ထိုအကြံဉာဏ်နှင့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ထောက်ခံရာတွင် သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်ရာတွင်လည်း ယင်းအခွင့်အရေးက အရေးကြီးသည်။ နစ်နာမှုအတွက် တိုင်တန်းချက်များကို ထုတ်ဖော် ပြောဆိုရန် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးမှုကို အသုံးပြုသည့်အခါတွင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများသည် မတူညီမှုများ၏ အားလုံး အကျုံးဝင်မှု၊ အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းသော ဆုံးဖြတ်မှုများဖြစ်ပေါ်ရန် အခွင့်အလမ်းကောင်းများ ဖန်တီးပေးသည်။

၂။ ထို့အပြင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်သည် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများအပါအဝင် အခြား ကျယ်ပြန့်သည့် အခွင့်အရေးအမျိုးအစားများကို အသိအမှတ်ပြုပြီး သဘောပေါက်နားလည်ရန် အသုံးပြုနိုင်သော၊ အသုံးပြုလျက် ရှိနေသော တန်ဖိုးရှိသည် ကိရိယာတစ်မျိုးလည်း ဖြစ်သည်။ ဘေးထုတ်ခံ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အုပ်စု

များအတွက်လည်း အထူးအရေးပါလှသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို လေးစားရန်နှင့် သေချာခိုင်မာစေရန် ပျက်ကွက်ခြင်းသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ဖိနှိပ်မှု၏ ပြယုဂ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

၃။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် (ICCPR)၊ အပိုဒ် ၂၁ ၏ ပထမဆုံးစာကြောင်းတွင် “ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရမည်”ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဤအခွင့်အရေးကို အခြား စာချုပ်စာတမ်းများတွင်လည်း အထင်အရှားဖော်ပြထားသလို အခြား နိုင်ငံတကာ စာချုပ်များတွင်လည်း အလားတူ အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပြီး ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - ၎င်းတို့၏ ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်များ၊ အဆုံးသတ်စူးစမ်းလေ့လာချက်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆိုမှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ စီရင်ချက်များ ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို လေးစားရန် နိုင်ငံတကာဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားရုံသာမက နိုင်ငံအများစုကလည်း ၎င်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တွင် အသိအမှတ်ပြုထားသည်။

၄။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်သည် သီးသန့်ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုအတွက် အကြမ်းမဖက်သော လူအများ စုဝေးမှုမူဝါဒအားဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုပုံစံမြောက်သည့် စုဝေးမှုများကို ကာကွယ်ပေးသည်။ ယင်းအခွင့်အရေးသည် အစုအဖွဲ့လိုက် ကျင့် သုံသည့် တစ်ဦးချင်းအခွင့်အရေးကို ဖော်ဆောင်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအခွင့်အရေးကို မွေးရာပါအခွင့်အရေးအဖြစ် ရရှိ ပိုင်ဆိုင်ခြင်းသည် ဆက်စပ်အင်္ဂါရပ် ဖြစ်သည်။

၅။ နိုင်ငံသားဖြစ်သူဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံသားမဖြစ်သူဖြစ်စေ လူတိုင်းတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ရှိသည်။ ယင်းအခွင့်အရေးကို ဥပမာ နိုင်ငံခြားသားများ၊ ရွှေ့ပြောင်းသူများ (တရားဝင်အထောက်အထားရှိသူဖြစ်စေ မရှိသူ ဖြစ်စေ)၊ ခိုလှုံခွင့်လျှောက်ထားသူများနှင့် ဒုက္ခသည်များအပြင် နိုင်ငံမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၆။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကို နေရာဌာနတစ်ခု ပြင်ပ၊ အတွင်းနှင့် အွန်လိုင်းပေါ်၌ဖြစ်စေ၊ အများပြည်သူနှင့် ဆိုင်သောနေရာနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်နေရာ၌ ဖြစ်စေ၊ စသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ နေရာများ၌ဖြစ်စေ မည်သည့်နေရာတွင် ပြုလုပ်သည်ဖြစ်စေ အပိုဒ် ၂၁ က ကာကွယ်ပေးသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော စုဝေးမှုများသည် ဆန္ဒထုတ်ဖော်ပွဲ၊ ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြပွဲ၊ အစည်းအဝေး၊ စုရုံးမှု၊ ထိုင်သပိတ်၊ ဆီမီးထွန်းလမ်းလျှောက်ပွဲနှင့် ရုတ်တရက်ဖြစ်ပေါ်လာသော လူစုလူဝေးတို့အပါအဝင် ပုံစံများစွာဖြင့် ရှိနိုင်သည်။ ယင်းပွဲများသည် စက်ရုံအလုပ်ရုံပြင်ပတွင် အလုပ်သမားများ စုဝေးသပိတ်မှောက်သကဲ့သို့ တစ်နေရာတည်းအငြိမ်လုပ်ဆောင်သည့် သပိတ်ပွဲ သို့မဟုတ် စီတန်းလှည့်လည်ခြင်းနှင့် ချီတက်ခြင်းကဲ့သို့ ရွေ့လျားသပိတ်ဆန္ဒပြပွဲများပင်ဖြစ်စေ အပိုဒ် ၂၁ က ကာကွယ်ပေးထားသည်။

၇။ ဖြစ်ရပ်အများအပြားတွင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများသည် အငြင်းပွားစရာကောင်းသော ရည်ရွယ်ချက်များကို လက်ကိုင်ထားလုပ်ဆောင်ခြင်း မဟုတ်သလို စုဝေးမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ပျက်စီးမှုမှာလည်း အနည်းငယ် သို့မဟုတ် လုံးဝမရှိပေ။ စုဝေးရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များသည် ဥပမာအားဖြင့် အမျိုးသားနေ့ (နိုင်ငံတော်နေ့) ကျင်းပရန် သို့မဟုတ် အားကစားပွဲတစ်ခု၏ ရလဒ်ကို အောင်ပွဲခံကျင်းပရန်အတွက် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် တစ်ခါတလေတွင် အငြင်းပွားဖွယ်ရာ အကြံဉာဏ် သို့မဟုတ် ရည်ရွယ်ချက်များကို ဖော်ဆောင်ရန် ငြိမ်းချမ်း

သောစုဝေးမှုများကို အသုံးပြုတတ်သည်။ ၎င်းတို့၏ ကြီးမားမှုအတိုင်းအတာ သို့မဟုတ် သဘာဝက ထိခိုက်ပျက်စီးမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဥပမာ ယာဉ်အသွားအလာ၊ လူအသွားအလာ သို့မဟုတ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဖြစ်စေ၊ မရှိဘဲဖြစ်စေ ဤနောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်ရပ်များကြောင့် ယင်းစုဝေးမှုမျိုး ခံစားခွင့်ရှိသည့် ကာကွယ်မှုကို သံသယမရှိစေရ။ ထိခိုက်ပျက်စီးမှု သို့မဟုတ် အန္တရာယ် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်စေနိုင်သည့် အဆင့်ရှိသော ဖြစ်ရပ်မျိုးကို စာချုပ်ပါ မူဘောင်များအတွင်း စီမံခန့်ခွဲရမည်။

၈။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းအားဖြင့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ(အစိုးရ)များအနေဖြင့် ယင်းအခွင့်အရေးကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိဘဲ ကျင့်သုံးနိုင်ရေး လေးစားရန်နှင့် သေချာခိုင်မာအောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန် ဝတ္တရားရှိလာသည်။ ဤအချက်ကြောင့် နိုင်ငံအစိုးရများသည် စုဝေးမှုများကို အာမခံချက်မရှိသည့် ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုမပါဘဲ လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုရန်၊ ဤအခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးခြင်းအား စီစဉ်ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို ကာကွယ်ပေးရန် လိုအပ်လာသည်။ အပိုဒ် ၂၁ ၏ ဒုတိယစာကြောင်း၌ ကန့်သတ်လို့ရနိုင်သည့် နောက်ခံအချက်များကို ဖော်ပြထားသော်လည်း ယင်းကဲ့သို့ ကန့်သတ်မှုများကို ဘောင်ကျဉ်းအောင် ချို့ထားရမည်။ ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သော ကန့်သတ်ချက်များတွင်လည်း အကန့်အသတ်ရှိနေသည်။

၉။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အပြည့်အဝကာကွယ်ပေးခြင်းဆိုသည်မှာ အခြားအခွင့်အရေးများ၊ မကြာခဏအားဖြင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် အပြန်အလှန်ထိစပ်နေသော အခွင့်အရေးများ၊ တိတိပပပြောရလျှင် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာအသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခွင့်တို့ကိုပါ ကာကွယ်ပေးထားသည့်အခါမှသာ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းသည် မကြာခဏအားဖြင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ပြည်သူ့ရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးရာအပြင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများအား သိရှိနားလည်သဘောပေါက်ထားခြင်းအပေါ်တွင်လည်း မူတည်သည်။ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းအနေဖြင့် လုပ်ဆောင်မှုသည် အပိုဒ် ၂၁ ကာကွယ်ပေးထားသည့် ဘောင်ကိုကျော်လွန်သွားသော အနေအထားမျိုး၊ ဥပမာ ထိုသူများသည် အကြမ်းဖက်သည့် အပြုအမူများ လုပ်ဆောင်သည့် အနေအထားမျိုးတွင်၊ ၎င်းတို့သည် စာချုပ်ပါ ၎င်းတို့၏ အခြားအခွင့်အရေးများကို ပိုင်ဆိုင်ထားဆဲဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ လိုက်ဖက်သင့်တော်ရာ ကန့်သတ်မှုနှင့် ပိတ်ဆို့မှုများ လုပ်ကောင်းလုပ်နိုင်သည်။

၁၀။ စုဝေးမှုများကို ပြုလုပ်သည့် ပုံစံနှင့် စုဝေးရသည့် နောက်ခံဆက်စပ်အကြောင်းရင်းများသည် အချိန်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲနေသည်။ အပြန်အလှန်အနေဖြင့် ဤအချက်သည် အာဏာပိုင်များက စုဝေးမှုများအပေါ် ချဉ်းကပ်ပုံအပေါ်လည်း သက်ရောက်မှု ရှိသည်။ ဥပမာ အသစ်ထွက်ပေါ်လာသော ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများကြောင့် လက်တွေ့ဘဝတွင် လူချင်းဆုံ၍ စုဝေးမှုများကို စီစဉ်ရန်၊ ပူးပေါင်းပါဝင်ရန်နှင့် စောင့်ကြည့်ရန်အတွက် အွန်လိုင်းပေါ်၌ တစ်စုလုံး ဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ စုဝေးရန်နှင့် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ လုပ်ဆောင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါဆက်သွယ်မှုများကို ကြားဝင်နှောင့်ယှက်ခြင်းသည် စုဝေးမှုများကို ပိတ်ပင်တားဆီးသည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သည်။ စုံစမ်းထောက်လှမ်းရေးနည်းပညာများကို အကြမ်းဖက်ခြိမ်းခြောက်မှုများကို တားဆီးရန်နှင့် ပြည်သူလူထုကို ကာကွယ်ရန် အသုံးပြုနိုင်သော်လည်း ထိုနည်း

ပညာများသည် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများနှင့် ဘေးမှကြည့်နေသူများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် အခြား အခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်နိုင်ပြီး ဥပဒေကပေးထားသော ရပိုင်ခွင့်များအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်နေနိုင် ပေသည်။ ထို့အပြင် လက်ရှိတွင် အများပြည်သူ ဝင်ထွက်အသုံးပြုနေနိုင်သော နယ်ပယ်/နေရာ (အွန်လိုင်းကို ဆိုလိုသည်) များနှင့် ဆက်သွယ်ရေးပလက်ဖောင်းများကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်နှင့် အခြားသော ပုံစံများဖြင့် ထိန်းချုပ်မှု မှာလည်း ကြီးထွားလာနေသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များသည် အပိုဒ် ၂၁ က ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ် ထားသည့် ဥပဒေမူဘောင်ကို ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ နားလည်သဘောပေါက်အောင် ပြန်ဆိုပြီး အသိပေးရန် လိုအပ်သည်။

(၂) ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်၏ နယ်ပယ်အကျယ်အဝန်း

၁၁။ စုဝေးမှုတစ်ခုတွင် တစ်စုံတစ်ယောက်၏ ပါဝင်မှုကို အပိုဒ် ၂၁ ၏ မဖြစ်မနေလိုအပ်သော အဆင့်နှစ်ဆင့် လုပ်ငန်းစဉ်က ကာကွယ်ပေးထားခြင်းသည်မှာ ခိုင်မာသေချာရမည်။ ပထမဦးစွာ ထိုသူ၏ လုပ်ရပ်/လုပ်ဆောင်မှု သည် ဤအခွင့်အရေးက ပေးထားသည့် ကာကွယ်မှု ဘောင်အတွင်းကျရောက်မရောက် ဦးစွာသေချာရမည်။ ဤအခွင့်အရေးတွင် “ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှု”တစ်ခုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအထိ (ဤအပိုဒ်တွင် ဖော်ပြထားသလို) ပါဝင်သည်။ အကယ်၍ ခိုင်မာပါက နိုင်ငံတော်က ပါဝင်သူများ၏ အခွင့်အရေးများကိုလေးစားပြီး သေချာခိုင်မာ စေရမည် (အပိုဒ် ၃ တွင် ဖော်ပြထားသလို) ဒုတိယအနေဖြင့် ဤအခွင့်အရေးကိုကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်အပေါ် တစ်စုံ တစ်ရာ ကန့်သတ်ထားခြင်းများသည် ထိုနောက်ခံဆက်စပ်အခြေအနေအတွင်း (အပိုဒ် ၄ တွင် ဖော်ပြထားသလို) တရားဝင်မှုရှိမရှိ ခိုင်မာသေချာရမည် ဖြစ်သည်။

၁၂။ “စုဝေးမှု”တစ်ခု၌ ပါဝင်ခြင်းတွင် မိမိကိုယ်ကိုယ် ထုတ်ဖော်ပြခြင်းစသည့် ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုအတွက် လူ အများစုဝေးရန် စီစဉ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပါဝင်ခြင်း၊ အရေးကိစ္စတစ်ခုအပေါ် မိမိအမြင်ကို ပေးသိခြင်း သို့မဟုတ် စိတ်ကူးအကြံဉာဏ်များ ဖလှယ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ လူအုပ်စုတစ်ခု၏ စည်းလုံးမှု သို့မဟုတ် အမှတ်လက္ခဏာ တစ်ရပ်ကို အခိုင်အမာထုတ်ဖော်ပြသရန် သို့မဟုတ် လူသိရှင်ကြားကြေညာရန် စုဝေးမှုကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ စုဝေးမှုများသည် ယင်းသို့သော ရည်ရွယ်ချက်များအပြင် အခြားရည်ရွယ်ချက်ပန်းတိုင်များလည်း ရှိကောင်းရှိနိုင် သည်။ သာဓကဆိုရသော် အပိုဒ် ၂၁ ကပဲ ကာကွယ်ပေးထားသည့် ဖျော်ဖြေရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေး သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များဖြစ်သည်။

၁၃။ စုဝေးခြင်း၏ သဘောတရားအရ လူစုရုံးသည့်အခါတွင် ပါဝင်သူ တစ်ဦးထက် ပိုနိုင်သည်ဟု သတ်မှတ်ထား သလို စာချုပ်အရ တစ်ကိုယ်တော် ဆန္ဒပြုသူသည် စာချုပ်ကပေးထားသည့် အလားတူ အကာအကွယ်များ ဥပမာ အပိုဒ် ၁၉ ကို ခံစားကျင့်သုံးနိုင်ပေသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကိုကျင့်သုံးခြင်းသည် ပုံမှန်အနေအထားအရ လူ အားဖြင့် ထိတွေ့ပြီး စုဝေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည်ဟု သဘောပေါက် နားလည်ထားသော်လည်း အပိုဒ် ၂၁ က ကာကွယ်ပေးထားသော နယ်ပယ်သည် စုဝေးမှုများကို အဝေးတစ်နေရာမှ ပူးပေါင်း ပါဝင်ခြင်း၊ စီစဉ်ခြင်းများထိ ကျယ်ပြန့်သည်။ ဥပမာ - အွန်လိုင်း။

၁၄။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကို စီစဉ်သူများအနေဖြင့် အာဏာပိုင်များ လိုအပ်သည့် ပြင်ဆင်မှုလုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ကြိုတင်အသိပေးချိန် ရရှိရန် များသောအားဖြင့် ကြိုတင်စီစဉ်လေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ပုံမှန်အားဖြင့် လတ်တလောဖြစ်ရပ်များကို တိုက်ရိုက်တုံ့ပြန်သည့် ရှောင်တခင်စုဝေးမှုကို ကြိုတင်ညှိနှိုင်းထားပြီးသားဖြစ်စေ မထားရသေးဘဲဖြစ်စေ အပိုဒ် ၂၁ က တန်းတူ ကာကွယ်ပေးထားသည်။ စုဝေးမှုတစ်ခုဖြစ်ပေါ်သည့်အခါ တန်ပြန်စုဝေးမှု (တန်ပြန်ဆန္ဒပြပွဲ)များသည်လည်း အခြားတစ်ခုကို ကန့်ကွက်ကြောင်းပြသရန် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ ထိုစုဝေးမှု နှစ်မျိုးစလုံးသည် အပိုဒ် ၂၁ က ကာကွယ်ပေးထားသော ဘောင်အတွင်း ရှိသည်။

၁၅။ “ငြိမ်းချမ်းသော”စုဝေးမှုတစ်ခုသည် ကျယ်ပြောပြင်းထန်သည့် အကြမ်းဖက်ခြင်း သွင်ပြင်လက္ခဏာဆောင်သည့်စုဝေးမှုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ငြိမ်းချမ်းသော” နှင့် “အကြမ်းဖက်သော”ဟူသော အသုံးအနှုန်းများကို ဤဆက်စပ်အခြေအနေတွင် အပြန်အလှန်သုံးစွဲသွားမည်ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ဆိုသည်မှာ အနက်အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် အကြမ်းဖက်ခြင်းကို အသုံးချ၍ ကျင့်သုံးရသော အရာ မဟုတ်တန်ရာပေ။ အပိုဒ် ၂၁ ၏ ဆက်စပ်အခြေအနေအရ “အကြမ်းဖက်ခြင်း”တွင် ပုံမှန်အားဖြင့် စုဝေးသူများက အခြားသူများကို ဒဏ်ရာရအောင် သို့မဟုတ် သေဆုံးအောင်၊ သို့မဟုတ် အဆောက်အအုံများ ပြင်းထန်စွာ ထိခိုက်ပျက်စီးအောင် ကိုယ်ထိလက်ရောက်အင်အားသုံးခြင်း ပါဝင်သည်။ တွန်းခြင်းနှင့် တွန်းထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ယာဉ် သို့မဟုတ် လမ်းသွားလမ်းလာများ၏ ရွေ့လျားသွားလာမှု ထိခိုက်ပျက်စီးအောင် သို့မဟုတ် နိစ္စဓူဝလုပ်ငန်းဆောင်တာများ ပျက်စီးအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် “အကြမ်းဖက်မှု”အဖြစ် မသက်ရောက်ပေ။

၁၆။ အကယ်၍ စုဝေးမှုတစ်ခုအတွင်း ပါဝင်သူများ၏ အပြုအမူသည် ငြိမ်းချမ်းသည်ဆိုပါက ထိုစုဝေးမှုကို စီစဉ်သူနှင့် ပါဝင်စုဝေးသူများသည် စုဝေးမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အချို့သော ပြည်တွင်းဥပဒေသတ်မှတ်ချက်များနှင့် မကိုက်ညီသည့်တိုင်၊ စုဝေးသူများသည် အပိုဒ် ၂၁ က ကာကွယ်ပေးထားသော ဘောင်ကိုကျော်လွန်သည်ဟု ထိုဥပဒေအရပင်ဖြစ်စေ မသတ်မှတ်ရ။ လူ့အုပ်စုလိုက်လုပ်ဆောင်သော အရပ်ဘက် အာဏာဖီဆန်ရေးလှုပ်ရှားမှု (civil disobedience) သို့မဟုတ် တိုက်ရိုက် လုပ်ဆောင်သော လှုပ်ရှားမှု/ကမ်ပိန်းများသည် အကြမ်းဖက်ပါက အပိုဒ် ၂၁ က ကာကွယ်ပေးနိုင်သည်။

၁၇။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများနှင့် မငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကြား ယတိပြတ်ခြားနားပေးထားသော မျဉ်းဟူ၍ အမြဲတစေ မရှိပါ။ သို့သော် စုဝေးမှုများ၏ ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ သုံးသပ်စဉ်းစားရာတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိမရှိ အခြေခံယူဆချက် တစ်ရပ် ရှိသည်။ ထို့အပြင် စုဝေးမှုတွင်ပါဝင်သော အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ တစ်သီးတစ်ခြား အကြမ်းဖက်မှု လုပ်ရပ်ကို အခြားသူများ၊ စီစဉ်သူနှင့် ထိုစုဝေးမှုတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်ဟု ကောက်ချက်မချသင့်ပေ။ ထို့ကြောင့် စုဝေးမှုတစ်ခုအတွင်း အချို့သော ပါဝင်သူများကို အပိုဒ် ၂၁ က ကာကွယ်ပေးချိန်တွင် ထိုစုဝေးမှု အတွင်း မှ အခြားသူများကို မကာကွယ်ထားဘဲ ရှိနေနိုင်သည်။

၁၈။ စုဝေးမှုတစ်ရပ် ငြိမ်းချမ်းသလား မငြိမ်းချမ်းဘူးလားဟူသော မေးခွန်းကို စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများထံမှ ပေါက်ဖွား သည့် အကြမ်းဖက်မှုကို ရည်ညွှန်း၍ ဖြေဆိုရမည်။ အာဏာပိုင်များ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြု သည့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ရန် ဘေးမှဆွပေးနေသူများက ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုတစ်ခုအတွင်း ပါဝင်သူများအပေါ် အကြမ်းဖက်ခြင်းကြောင့် ထိုစုဝေးမှုကို မငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုဖြစ်သည်ဟု မသတ်မှတ်စေရ။ ထို့အပြင် စုဝေးမှု တစ်ရပ်ကို အများပြည်သူ လူတစ်စုက အကြမ်းဖက်ခြင်း သို့မဟုတ် တန်ပြန်ဆန္ဒပြသော အုပ်စုတွင် ပါဝင်သူများက အကြမ်းဖက်ခြင်းကြောင့်လည်း နဂိုစုဝေးမှုကို မငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးမှုဟု မသတ်မှတ်စေရ။

၁၉။ စုဝေးမှုတစ်ခု မစမီ သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်နေစဉ် အတောအတွင်း ထိုစုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများသည် အခြား သူများကို အကြမ်းဖက်ရန် အားပေးလှုံ့ဆော်နေပြီး ထိုလုပ်ရပ်များကြောင့် အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားရန် အကြောင်း ရှိသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများသည် အကြမ်းဖက်လိုသည့်ရည်ရွယ်ချက်များရှိပြီး ထိုသူတို့ အပေါ် လုပ်ဆောင်ရန် စီစဉ်နေသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုသူတို့အပေါ် အကြမ်းဖက်မှုသည် ဖြစ်တော့မည့်အနေအထားတွင်ရှိနေသည် ဟူ၍လည်းကောင်း အာဏာပိုင်များက ခိုင်လုံသည့်အထောက်အထား များ တင်ပြနိုင်ပါက စုဝေးမှုတစ်ခုအတွင်းမှ ပါဝင်သူအချို့၏ အပြုအမူလုပ်ရပ်သည် အကြမ်းဖက်သည်ဟု ယူဆ ကောင်း ယူဆနိုင်သည်။

၂၀။ ဓာတ်ငွေ့ကာမျက်နှာလုံး (gas-mask) သို့မဟုတ် ခေါင်းဆောင်း စသည့် လက်နက် သို့မဟုတ် အကာ အကွယ်ကိရိယာများ၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုအရာများအဖြစ် ရှုမြင်ခံရနိုင်သော အရာဝတ္ထုများကို စုဝေးမှုအတွင်း ပါဝင်သူများက သယ်ဆောင်ခြင်းသည် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများ၏ အပြုအမူ/လုပ်ရပ်ကို အကြမ်းဖက်သည်ဟု ယူဆရန် အမှန်တကယ် လုံလောက်ခိုင် မာခြင်းမရှိပေ။ ယင်းကို ကိစ္စတစ်ခုချင်းစီအလိုက် အခြေခံပြီး ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ထို့အပြင် အခြားထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာ အကြောင်းရင်းများ၊ လက်နက်ကိုင်ဆောင်မှုနှင့် ပတ်သက် သည့် ပြည်တွင်းစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ (အထူးသဖြင့် သေနတ်)၊ ပြည်တွင်း ယဉ်ကျေးမှုအလေ့အထများ၊ အကြမ်း ဖက်လိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့် အထောက်အထား ရှိမရှိနှင့် ထိုကဲ့သို့သော အရာဝတ္ထုများရှိခြင်းကြောင့် အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်နိုင်ခြေရှိမှုတို့ပေါ်တွင်လည်း မူတည်သည်။

၃။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ

၂၁။ စာချုပ်အရ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် စာချုပ်တွင်ပါရှိသော အခွင့်အရေးအားလုံးကို “လေးစားရန်နှင့် ခိုင်မာ သေချာအောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန်” (အပိုဒ် ၂ (၁))၊ ဤရည်ရွယ်ချက် အထမြောက်အောင်မြင်ရန် ဥပဒေရေးရာနှင့် အခြားသော အစီအမံများ ဆောင်ရွက်ရန် (အပိုဒ် ၂ (၂)) နှင့် တာဝန်ခံမှုရှိစေရန်နှင့် စာချုပ်ပါအခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခံရ ခြင်းအပေါ် ထိရောက်သော ကုစားမှုများ ပံ့ပိုးပေးရန် (အပိုဒ် ၂ (၃)) တာဝန်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့ကိစ္စများတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အပိုဒ် ၂၁ ပါ စံမူများနှင့် အညီ ကန့်သတ်ကောင်းကန့်သတ်နိုင်သော်လည်း ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်တွင် ဤမြောက်များစွာသော အစိတ်အပိုင်းများ ပါဝင်သည်။

၂၂။ စုဝေးမှုပြုလုပ်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက်များ သို့မဟုတ် စုဝေးမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလိုသည့် အကြောင်းအရာတိုင်းကို စုဝေးမှုတွင်ပါဝင်သူများအား နိုင်ငံအစိုးရများက လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ပေးထားရမည်။ ထို့ကြောင့် ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းစုဝေးမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အာဏာပိုင်များ၏ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုနှင့် ကန့်သတ်မှုတိုင်းသည် မူအားဖြင့် “အကြောင်းအရာပေါ် မူတည်သော ပုံစံ” (Content neutral) (မည်သည့် အကြောင်းဆိုခွင့်ပြုပြီး မည်သည့်အကြောင်းဆို ခွင့်မပြုသည့်ပုံစံမျိုး မဟုတ်ဘဲ အချိန်၊ နေရာ စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍သာ စည်းကြပ်သည့် ပုံစံမျိုး) ဖြစ်ရမည်။ စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများက မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်ဆိုသော အချက် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့နှင့် အာဏာပိုင်များကြား ဆက်ဆံရေးပုံစံကို အခြေမခံရ။ ထို့အပြင် တချို့သော အခြေအနေများတွင် စုဝေးမှုများ၏ “အချိန်၊ နေရာနှင့် အပြုအမူ”တို့သည် အပိုဒ် ၂၁ အရ တရားဝင်ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေနိုင်သည့် အခါမျိုး၌ စုဝေးမှုများ၏ ထုတ်ဖော်ပြသတတ်သည့် ပင်ကိုယ်သဘာဝအရ စုဝေးမှုတွင်ပါဝင်သူများသည် တတ်နိုင်သမျှ ၎င်းတို့ချိန်ရွယ်သည့် ဦးတည်ပရိသတ် “မြင်နိုင်၊ ကြားနိုင်သောဘောင်”အတွင်း စုဝေးမှုများကို လုပ်ဆောင်နိုင်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

၂၃။ စုဝေးမှု မပြုလုပ်မီ၊ လုပ်နေစဉ်အတောအတွင်းနှင့် လုပ်ဆောင်ပြီးနောက်တွင် နိုင်ငံအစိုးရများသည် ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းစုဝေးမှုကို လေးစားရန်နှင့် သေချာခိုင်မာစေရန် ဝတ္တရားရှိရာ ၎င်းတို့၌ အပေါင်းသဘောရော အနုတ်သဘောပါဆောင်သော တာဝန်များရှိသည်။ အနုတ်သဘောဆောင်သော တာဝန်တွင် ငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးမှုများကို အကြောင်းမဲ့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမပြုရ ဆိုသောအချက် ပါဝင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံများသည် ငြိမ်းလောက်စရာမရှိသော အကြောင်းအကျိုးညီညွတ်မှုမရှိဘဲ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကို တားမြစ်ခြင်း၊ ကန့်သတ်ခြင်း၊ ပိတ်ဆို့ခြင်း၊ လူစွဲခြင်း သို့မဟုတ် နှောင့်ယှက်ခြင်းများသော်လည်းကောင်း၊ တရားဝင်ဖြစ်သော/ခိုင်လုံသော (legitimate) အကြောင်းရင်းမရှိဘဲ စုဝေးမှု၌ပါဝင်သူများ သို့မဟုတ် ပွဲစီစဉ်သူများ အရေးယူခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း မပြုလုပ်ရ။

၂၄။ ထို့အပြင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများ ပိုမိုလွယ်ကူချောမွေ့အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်နှင့် စုဝေးမှု၌ပါဝင်သူများ ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း ပြီးအောင်အောင်မြင်နိုင်အောင် လုပ်ပေးရန် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် အပေါင်းသဘောဆောင်သည့် တာဝန်အချို့လည်း ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံအစိုးရများသည် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိဘဲ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကျင့်သုံးနိုင်သည့် အားပေးမြှင့်တင်သောပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်ပေးရမည် ဖြစ်သလို ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ထိထိရောက်ရောက်ကျင့်သုံးနိုင်သည့် ဥပဒေနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ရပ် ချမှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ တခါတရံ အာဏာပိုင်များဘက်တွင် တိကျသော အစီအစဉ်များ သတ်သတ်မှတ်မှတ် လိုအပ်နိုင်သည်။ ဥပမာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် လမ်းများ ပိတ်ဆို့ရန်၊ ယာဉ်လမ်းကြောင်းများ ပြောင်းရန် သို့မဟုတ် လုံခြုံရေးပေးရန် လိုအပ်ကောင်း လိုအပ်လာနိုင်သည်။ လိုအပ်ပါက နိုင်ငံအစိုးရများသည် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို အခြားသော ပြည်သူများ၊ တန်ပြန်ဆန္ဒပြသူများနှင့် ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသူများက ဝင်

ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်ခြင်းမျိုးကဲ့သို့၊ အစိုးရမဟုတ်သော အခြားဘက်မှ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ (Non-state actor) စော်ကားနှောင့်ယှက်မှုများထံမှ ကာကွယ်ပေးရမည်။

၂၅။ နိုင်ငံအစိုးရများသည် လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ တိုင်းရင်းသား၊ အသက်၊ လိင်၊ ဘာသာစကား၊ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ သို့မဟုတ် ယုံကြည်မှု၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အခြားသော ထင်မြင်ယူဆချက်၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် လူမှုရေးစစ်မြစ်၊ မွေးဖွားမှု၊ လူနည်းစု၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အခြားအခြေအနေတစ်ခုခု၊ မသန်စွမ်းမှု၊ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု၊ သို့မဟုတ် လိင်ဝိသေသ သို့မဟုတ် အခြားအခြေအနေတို့အပေါ်အခြေခံ၍ ဥပဒေများနှင့် ထိုဥပဒေအပေါ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အသုံးချမှုများသည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ခံစားရရှိပိုင်ခွင့်အပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမဖြစ်စေရန် အသေအချာလုပ်ဆောင်ရမည်။ လက်ရှိတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရရန် အကြောင်းရှိသည့် သို့မဟုတ် ယခင်ကတည်းက ယခုချိန်ထိ တစ်လျှောက်လုံး ခွဲခြားဆက်ဆံခံရရန် အကြောင်းရှိသည့် အုပ်စုများမှ ဖြစ်စေ စုဝေးမှုများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် အထူး စိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့ရနိုင်သည့် အုပ်စုများမှ လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို တန်းတူညီမျှပြီး ထိထိရောက်ရောက်ဖြင့် စီစဉ်ပံ့ပိုးပြီး ကာကွယ်နိုင်စေရေး သေချာစေရန် အထူးအားထုတ်မှုကို လုပ်ဆောင်ရမည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံအစိုးရများသည် စုဝေးမှု၌ပါဝင်သူများကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မြောက်သည့် နှောင့်ယှက်စော်ကားမှု သို့မဟုတ် တိုက်ခိုက်မှု ပုံစံအားလုံးထံမှ ကာကွယ်ရန်တာဝန်ရှိသည်။

၂၆။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်သည် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာ အခြားသူများ၏ စိန်ခေါ်မှုမှ မကင်းလွတ်စေပါ။ နိုင်ငံအစိုးရများသည် တန်ပြန်စုဝေးမှု (တန်ပြန်ဆန္ဒပြပွဲ)များကို ထိုသူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အခွင့်အရေးအရ စုဝေးမှုအဖြစ် လေးစားပြီး အာမခံချက်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့က ဆန့်ကျင်သည့် စုဝေးမှုများ မလိုလားအပ်ဘဲ ပျက်စီးမှုမဖြစ်ရအောင်တော့ ကာကွယ်ပေးရမည်။ တတ်နိုင်သမျှ တန်ပြန်စုဝေးမှုများကို ၎င်းတို့တန်ပြန်ရန် ဦးတည်သည့် စုဝေးမှုများ မြင်နိုင်ကြားနိုင်သော ဘောင်အတွင်း ပြုလုပ်ခွင့် ပြုရမည်ဖြစ်ရာ နိုင်ငံအစိုးရများက မူအားဖြင့် တန်ပြန်စုဝေးမှုများကို အကြောင်းအရာပေါ် မမူတည်သောပုံစံ (Content-neutral) နည်းလမ်းဖြင့် ချဉ်းကပ်ကိုင်တွယ်ရမည်။

၂၇။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုတစ်ခုကြောင့် အများပြည်သူတချို့က အန္တရာယ်ပြုသော သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်သော တုံ့ပြန်မှု ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ခြေရှိသည်ဆိုသော အချက်သည် ထိုစုဝေးမှုကို တားမြစ်ရန် သို့မဟုတ် ကန့်သတ်ရန် လုံလောက်သော အကြောင်းရင်း မဟုတ်ပေ။ စုဝေးမှုတွင်ပါဝင်သူ အားလုံးကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ယင်းကဲ့သို့ စုဝေးပွဲမျိုးကို ကြားဝင်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သော အပြုအမူကင်းကင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုရန် နိုင်ငံအစိုးရများအနေဖြင့် ၎င်းတို့အပေါ် အချိုးအစားမညီမျှသည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး မဖြစ်စေမည့် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်သော အစီအမံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအားလုံးကို လုပ်ဆောင်ရန် ဝတ္တရားရှိသည်။

၂၈။ ဥပဒေနှင့် အရေးကြီးသောဆုံးဖြတ်ချက်များ ချရာတွင် အလုပ်ဖြစ်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော စနစ်သည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို လေးစားရန်နှင့် အာမခံချက်ပေးရမည့် တာဝန်၏ အနှစ်သာရအဖြစ် ရှိနေသည်။ ပြည်တွင်း ဥပဒေက လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းပါဝင်သည့် တာဝန်ရှိသူအားလုံး၏ တာဝန်များကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သတ်မှတ်ကာ

သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်အညီ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရမည်။ ထို့အပြင် ပြည်တွင်း ဥပဒေကို ပြည်သူလူထုက လက်လှမ်းမီရရှိနိုင်ရမည်။ အခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးလိုသူများ လိုက်နာရသည် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ၊ မည်သူများက တာဝန်ရှိသော အာဏာပိုင်များဖြစ်သည်ဆိုသော အချက်၊ ထိုတာဝန်ရှိသူများနှင့် ဆိုင် သော စည်းမျဉ်းများနှင့် အခွင့်အရေးချိုးဖောက်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရပါက ရရှိနိုင်သော ကုစားမှုများ အပါအဝင် ဥပဒေ၊ သက်ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထုက သိရှိနားလည်ထားအောင် နိုင်ငံအစိုးရများက အာမခံ လုပ်ဆောင်ရမည်။

၂၉။ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အခွင့်အရေးကို လေးစားသည့်အမြင်ဖြင့် စုဝေးမှု မစတင်မီ၊ လုပ်ဆောင်နေ စဉ် အတောအတွင်းနှင့် စုဝေးမှုနောက်ပိုင်းကာလတွင် တရားရေးဆိုင်ရာ ကုစားမှုများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အဆင့် လူ့အခွင့်အရေး အင်စတီကျူးရှင်း အပါအဝင် ထိရောက်သောကုစားမှုများကို အချိန်ကိုက် လက်လှမ်းမီအောင် လုပ် ဆောင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် အပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများနှင့် ဆက်စပ်နေသော ကဏ္ဍအားလုံးကို အမှီအခိုကင်း ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာစွာဖြင့် ကြီးကြပ်နိုင်အောင် သေသေချာချာ လုပ်ဆောင်ရမည်။

၃၀။ လွတ်လပ်စွာစုဝေးခွင့်ကို အပြည့်အဝခံစားရရှိရေးအတွက် စုဝေးမှုများကို မှတ်တမ်းတင်သော သို့မဟုတ် စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုတွင် ပါဝင်သည့် သတင်းသမားများ၊ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများ၊ ရွေး ကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်သူများနှင့် အခြားသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အထူးအရေးကြီးပြီး ၎င်းတို့သည် စာချုပ်အရ အကာအကွယ်ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအရာရှိများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို စောင့် ကြည့်ခြင်း အပါအဝင် ဤလုပ်ငန်းတာဝန်များ လုပ်ဆောင်သည့်အခါတွင် တားမြစ်ခံရခြင်း သို့မဟုတ် အလွန်အမင်း ကန့်သတ်ခံရခြင်း မရှိစေရ။ ၎င်းတို့သည် လက်စားချေခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသော နှောင့်ယှက်ခြင်းများနှင့် မကြုံ တွေ့စေရသလို ၎င်းတို့၏ ပစ္စည်းများကို အာဏာဖြင့်သိမ်းဆည်းခြင်း သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးခြင်း မခံရစေရ။ စုဝေးမှု တစ်ခုကို ဥပဒေနှင့်မညီဟု ကြေညာနေလျှင် သို့မဟုတ် လူစုခွဲနေလျှင်ပင် ယင်းသည် စောင့်ကြည့်လေ့လာခွင့်ကို မတားမြစ်စေရ။ အမှီအခိုကင်းသော နိုင်ငံတော်လူ့အခွင့်အရေးအင်စတီကျူးရှင်း အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း များက စုဝေးမှုများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းသည် ကောင်းမွန်သော အလေ့အကျင့်တစ်ခုဖြစ်သည်။

၃၁။ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် အဓိကတာဝန်ရှိ သည်။ သို့သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ၎င်းတို့၏ အလုပ်သမားများ ၏ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားရန်တာဝန် ရှိသည်။ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောလူ့အဖွဲ့အစည်းသည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းကြောင့် အချို့သော အနှောင့်အယှက် များကို လက်ခံလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရသည်။

၃၂။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများတွင် အတွေးအကြံခံစားချက်ကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည့် အလုပ်ကို မကြာခဏ လုပ်လေ့ရှိရာ နိုင်ငံရေးဟောပြောခြင်းများသည် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုပုံစံတစ်ခုအနေဖြင့် သေချာကောင်းမွန်သော

အကာအကွယ် ရရှိပြီး နိုင်ငံရေးသတင်းစကားပါသော စုဝေးမှုများသည် ပိုမိုမြင့်မားသော အခင်းအကျင်းနှင့်အကာ အကွယ်ကို ရရှိခံစားသင့်သည်။

၃၃။ အပိုဒ် ၂၁ နှင့် ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် အခွင့်အရေးများသည် စုဝေးမှု ပြုလုပ်နေစဉ်နှင့် ပြုလုပ်သည့် နေရာ တွင်သာ ပါဝင်သူများအား ကာကွယ်ပေးခြင်းမဟုတ်ပေ။ စုဝေးမှု၏ လတ်တလော ဆက်စပ်အကြောင်းအရာ အပြင် ဘက် ကျရောက်သော်လည်း ကျင့်သုံးခြင်းကို အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စေရန် အဓိကကျသော လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ဖွဲ့က ပြုလုပ်သည့် ဆက်စပ်လှုပ်ရှားမှုများသည်လည်း အကာအကွယ်ရရှိသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံ အစိုးရများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများသည် စုဝေးမှုကို ဦးဆောင်စီစဉ်သူ သို့မဟုတ် ပါဝင်သူများ၏ စုဝေးမှုလုပ်ရန် အရင်းအမြစ်များ နယ်ပယ်အသီးသီးမှ ရယူခြင်း၊ အစီအစဉ်ချခြင်း၊ မကြာမီ လုပ်မည့်ပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်း အချက်အလက် မျှဝေခြင်း၊ စုဝေးမှုအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် ခရီးထွက်ခြင်း၊ စုဝေးမှုကို ဦးဆောင် ပြင်ဆင်သည့် ပါဝင်သူများအချင်းချင်းကြား ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် စုဝေးနေစဉ်အတောအတွင်း ဆက်သွယ်ခြင်း၊ စုဝေး ပွဲကို ထုတ်လွှင့်ခြင်း သို့မဟုတ် စုဝေးနေရာမှ ထုတ်လွှင့်ခြင်းနှင့် စုဝေးမှုအပြီး တွင် အသီးသီးထွက်ခွာခြင်း စသည့် လုပ်ရပ်များအထိ ကျယ်ပြန့်လာသည်။ စုဝေးမှုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းနည်းတူ အထက်ပါ လုပ်ရပ်များသည်လည်း ကန့်သတ်ခံရကောင်းခံရနိုင်သည်။ သို့သော် ကန့်သတ်မှုဘောင်ကို အကျဉ်းဆုံးဖြစ်စေရမည်။ ထို့အပြင် ငြိမ်းချမ်း သောစုဝေးမှုတစ်ခုတွင် ရှိနေခြင်း သို့မဟုတ် ပတ်သက်ဆက်စပ်ခြင်းကြောင့် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ နှောင့် ယှက်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြားလက်စားချေခြင်းမျိုး မခံရသင့်ပေ။

၃၄။ များစွာသော ဆက်စပ်လှုပ်ရှားမှုများသည် အွန်လိုင်း သို့မဟုတ် ဒစ်ဂျစ်တယ်ဝန်ဆောင်မှုပေါ်တွင် ဖြစ်ပေါ် သည်။ ယင်းကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်မှုများကို အပိုဒ် ၂၁ အရ အကာအကွယ်ပေးထားသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ နိုင်ငံ အစိုးရများအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ အင်တာနက်ဆက်သွယ်မှုကို ပိတ်ဆို့ခြင်း သို့မဟုတ် တားဆီးခြင်းမပြုလုပ်ရ။ အလားတူစွာ ဆက်သွယ်မှုကို ဖြစ်စေ လိုချင်သည့်အကြောင်းအရာရာဖွေမှုကိုဖြစ်စေ တည်နေရာပေါ်မူတည်၍ ပစ်မှတ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် နည်းပညာဆိုင်ရာ သီးသန့် အနှောင့်အယှက်ပြုလုပ်ခြင်းကို လည်း မပြုလုပ်ရ။ အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ကြားခံအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်မှုများသည် စုဝေးမှုများကို သို့မဟုတ် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့်ကို အလွန်အကျွံကန့်သတ်ခြင်း မရှိစေရန် နိုင်ငံအစိုးရများက အာမခံလုပ်ဆောင်ရမည်။ သတင်းအချက်အလက် ပြန့်ပွားမှုစနစ်များအပေါ် ကန့် သတ်မှုတိုင်းသည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်သည့် စမ်းသပ်မှုအဆင့်များနှင့် ကိုက်ညီရမည်။

၃၅။ နိုင်ငံတော်၏ အင်အားစိတ်အပိုင်းများသည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို လေးစားပြီး အာမခံချက်ပေးရန် တာဝန် ရှိနေစဉ် တွင် စုဝေးမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဒေသန္တရအဆင့်တွင် ပြုလုပ်ရလေ့ရှိသည်။ ထို့ ကြောင့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် အစိုးရ၏အဆင့်အားလုံး၌ ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပါဝင်သော အရာရှိများအတွက် လုံလောက်သော လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုနှင့် အရင်းအမြစ်များရရှိရန် သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၄။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်အပေါ် ကန့်သတ်မှုများ

၃၆။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အချို့သောဖြစ်ရပ်များတွင် ကန့်သတ်နိုင်သော်လည်း မည်သည့် ကန့်သတ်ချက်ကို မဆို ခွင့်ပြုသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ရန်မှာ အာဏာပိုင်များ၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။ အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် မည်သည့် တားမြစ် ကန့်သတ်မှုကိုမဆို ဥပဒေနှင့်ကိုက်ညီမှုရှိပြီး အောက်တွင် ဆွေးနွေးထားသည့်အတိုင်း ပုဒ်မ ၂၁ တွင် ဖော်ပြထားသော ကန့်သတ်ချက်များအတွက် အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်သည့် ခွင့်ပြုနိုင်သော အကြောင်းရင်းတစ်ခုအတွက် အမှန်တကယ်လိုအပ်ပြီး အချိုးအစားညီမျှကြောင်း ပြသရမည်။ ဤတာဝန်နှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိလျှင် ပုဒ်မ ၂၁ ကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သည့်ကန့်သတ်ချက်ကို သတ်မှတ်သည်ဖြစ်စေ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်အပေါ် မလိုလား အပ်သော၊ အချိုးအစားမညီသော ကန့်သတ်မှုများလုပ်ရန်ထက် ထိုအခွင့်အရေးကို ပိုမိုလွယ်ကူချောမွေ့စွာ ကျင့်သုံး နိုင်ရန် စီစဉ်ပံ့ပိုးပေးမည်ဆိုသော ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အညီ သတ်မှတ်သင့်သည်။ ကန့်သတ်ချက်များသည် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိစေရ၊ အခွင့်အရေး၏ အနှစ်သာရကို မထိခိုက်နိုင်စေရ သို့မဟုတ် စုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်ခြင်း အား စိတ်အားလျော့စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက် မဖြစ်စေရ (သို့) ဥပဒေကပေးသော အခွင့်အရေးကို ဥပဒေက ပြန် လည်ခြိမ်းခြောက်နေသော အရာ မဖြစ်စေရ။

၃၇။ သတ်မှတ်ထားသော စုဝေးမှုတစ်ခုအား တားမြစ်ခြင်းကို နောက်ဆုံးနည်းလမ်းအဖြစ်သာ သတ်မှတ်နိုင် သည်။ စုဝေးမှုတစ်ခုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ ချမှတ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ယူဆပါက အာဏာပိုင်များသည် အနည်းဆုံးသောဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု နည်းလမ်း (least-intrusive measures) ကို ကျင့်သုံးသင့်သည်။ နိုင်ငံအစိုးရ များအနေဖြင့် စုဝေးမှုတစ်ခုကို လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုရန် သင့်မသင့် သုံးသပ်ရာတွင် လာနိုင်ခြေရှိသည့် အန္တရာယ်များကို အပြီးသတ်ဖယ်ရှားရန် အလို့ငှာ ကြိုတင် အကန့်အသတ်ပြုလုပ်ခြင်းထက်၊ စုဝေးမှုလုပ်နေစဉ်အတောအတွင်း ဖြစ် ပွားလာနိုင်ခြေရှိသည့် ပြစ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစီအမံ/နည်းလမ်းများ ချမှတ်သင့်မသင့်ကို ပိုဆုံးဖြတ်သင့်သည်။

၃၈။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်မှုကို ကန့်သတ်သည့် သတ်မှတ်ချက်တိုင်းသည် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူ များ၏ အပြုအမူ/လုပ်ဆောင်မှုကို တစ်ဦးချင်းစီအလိုက်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ထိုစုဝေးမှုအပေါ် ကွဲကွဲပြားပြား လုပ် ဆောင်ထားသော ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်မှုကို အခြေခံသင့်သည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်အပေါ် “တွေ့ကရာ အကုန်လုံး ကန့်သတ်ခြင်း” (blanket restriction) သည် အချိုးအစားမညီမျှဟု ကောက်ချက်ဆွဲနိုင်သည်။

၃၉။ အပိုဒ် ၂၁ ၏ ဒုတိယစာကြောင်းတွင် ဤအခွင့်အရေးကျင့်သုံးခြင်းအပေါ် ဥပဒေနှင့်အညီ ကန့်သတ်ခြင်းမှ အပ မည်သည့်ကန့်သတ်ခြင်းမျှ မရှိရဟု ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းသည် စာချုပ်ပါ အခြားအပိုဒ်များရှိ အကန့်အသတ် များသည် “ဥပဒေက သတ်မှတ်ထားခြင်း”ဖြစ်ရမည်ဆိုသော သတ်မှတ်ချက်နှင့်အလားတူ ဥပဒေအညီဖြစ်မှု (legality) အတွက် တရား ဝင်လိုအပ်ချက်ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကန့်သတ်မှုများကို ဥပဒေ သို့မဟုတ် ဥပဒေကိုအခြေခံသည့် အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များဖြင့် ချမှတ်ရမည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ ပြည်သူများ ၎င်းတို့၏ အပြုအမူကို မည်သို့စည်းကြပ်မည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် ဥပဒေများသည် လုံလောက်သော တိ ကျမှု ရှိရမည်။ ထို့အပြင် ဥပဒေများ အသက်ဝင်သည့်အခါ တရားစွဲဆိုခံရသည့် ပြည်သူများအပေါ် အနှောင့်အဖွဲ့ ကင်သော သို့မဟုတ် ကျယ်ပြန့်သော လွတ်လပ်ခွင့်အပေါ် ထိုဥပဒေများက ခွင့်မပြုရ။

၄၀။ ကန့်သတ်မှုတိုင်းသည် “ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အတွင်း အမှန်တကယ် လိုအပ်ရမည်” ဟု အပိုဒ် ၂၁ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ကြောင်းကျိုးညီညွတ်ပြီး သင့်တော်သလို လုပ်ရသည်ဆိုသော အချက်ကို ဆန့်ကျင်သည့်အနေဖြင့် ကန့်သတ်ချက်များသည် ဒီမိုကရေစီ၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု၊ နိုင်ငံရေး ဗဟုဝါဒနှင့် လူ့အခွင့်အရေး တို့ကို အခြေခံသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်၏ ဆက်စပ်အခြေအနေတွင် အမှန်တကယ်လိုအပ်ပြီး အချိုးအစားညီမျှရမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းကဲ့သို့သော ကန့်သတ်ချက်များသည် အပိုဒ် ၂၁ ပါ ခွင့်ပြုပေးနိုင်သော အကြောင်းရင်းများထဲမှ တစ်ခုနှင့် ဆက်နွယ်ကာ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အလျင်စလို လိုအပ်နေသော အရာတစ်ခု အတွက် သင့်လျော်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် သင့်တော်ရာ အကာအကွယ်လုပ်ငန်းများအဖြစ် လုပ်ကောင်းလုပ်နေသည့် အစီအမံ/လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များအနက် အနှောင့်အယှက်အနည်းဆုံးလည်း ဖြစ်ရမည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် အချိုးအစားညီမျှရမည်။ ထိုအချိုးအစားညီမျှမှုသည် ကြားဝင်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်ရသည့် အကြောင်းရင်းများထဲမှာတစ်ခု၏ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးရလဒ်ကို ဆန့်ကျင်လျက် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်အပေါ် ကြားဝင်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်ခြင်း၏ သဘောသဘာဝနှင့် ဆိုးရွားသော နောက်ဆက်တွဲရလဒ်တို့ကို တွက်ဆပြီး တန်ဖိုးအကဲဖြတ်မှုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ အကယ်၍ ဆိုးကျိုးသည် ကောင်းကျိုးထက် ပိုများနေပါက ကန့်သတ်မှုသည် အချိုးအစားသောကြောင့်ဖြစ်ပြီး ထိုကြောင့်ပင် ကန့်သတ်မှုကို ခွင့်မပြုသင့်ပေ။

၄၁။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကန့်သတ်နိုင်သည့် တရားဝင် အကြောင်းရင်းများကို အပိုဒ် ၂၁ ၏ ဒုတိယစာကြောင်း နောက်ဆုံးအပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ပြည့်စုံစေစပ်သော စာရင်းတစ်ခုတွင် အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ အမျိုးသားလုံခြုံရေး အကျိုးစီးပွား၊ အများပြည်သူဘေးကင်းလုံခြုံရေး၊ အများပြည်သူအေးချမ်းသာယာရေး၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် ကိုယ့်ကျင့်တရားကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု၊ သို့တည်းမဟုတ် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုတို့ ဖြစ်သည်။

၄၂။ နိုင်ငံတစ်ခု၏ ဖြစ်တည်မှု၊ ပိုင်နက်တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအရ အမှီအခိုကင်းရှင်းမှုတို့ကို ခိုင်မာသော ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ် သို့မဟုတ် အင်အားအသုံးပြုမှုရန်မှ ကာကွယ်ရန်အတွက် ကန့်သတ်မှုများကို အမှန်တကယ်လိုအပ်ပါက ကန့်သတ်ရသည့်အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်အဖြစ် “အမျိုးသားလုံခြုံရေးအကျိုးစီးပွား”ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဤသတ်မှတ်အတိုင်းအတာသည် “ငြိမ်းချမ်းသော” စုဝေးမှုများအတွက်သာ သီးသန့်ခြွင်းချက် အနေဖြင့် သတ်မှတ်ချက်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အမျိုးသားလုံခြုံရေး ယိုယွင်းပျက်စီးလာနေသည်ဆိုသော အကြောင်းပြချက်သည် လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် ဖိနှိပ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်နေပါက ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်အပါအဝင် အခွင့်အရေးများကို နောက်ထပ်ကန့်သတ်ရန်အတွက် ယင်းအကြောင်းရင်းကို အကြောင်းပြ၍ မရနိုင်ပေ။

၄၃။ “အများပြည်သူဘေးကင်းလုံခြုံမှု”ကို ကာကွယ်ခြင်းအား ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကန့်သတ်ရသည့် အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ယူဆမည်ဆိုပါက စုဝေးမှုသည် လူများ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှု (အသက် သို့မ

ဟုတ် လူ ဘေးကင်းလုံခြုံရေး) အတွက် ကြီးကြီးမားမား ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်ရှိနေကြောင်း သို့မဟုတ် ပစ္စည်း ဥစ္စာများ ထိခိုက်ပျက်စီးရန် အလားတူ ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်ရှိနေကြောင်း ခိုင်မာရမည်။

၄၄။ “အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာရေး” ဟူသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို စနစ်တကျလည်ပတ်မောင်းနှင်စေ သော စည်းမျဉ်း အစုအပေါင်းတစ်ရပ် သို့မဟုတ် လူ့အဖွဲ့အစည်း အုတ်မြစ်ချတည်ဆောက်ထားသည့် အခြေခံမူဝါဒ အစုကို ရည်ညွှန်းသည်။ ယင်းအစုတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးများအပေါ် လေးစားခြင်းက လည်း အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေဖြင့် ပါဝင်ရမည်။ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အလွန် အလွန် ကျယ်ပြန့်စွာ ကန့်သတ်မှုများလုပ်ရန်အတွက် “အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာရေး”၏ ဝေဝါးကျယ်ပြန့် သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အသုံးမချသင့်ပေ။ အချို့သောဖြစ်ရပ်များတွင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများသည် ပင်ကိုယ် အားဖြင့် ဖြစ်စေ တမင်တကာရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြစ်စေ အပျက်အစီးရှိနိုင်၍ သည်းခံမှု အတိုင်းအတာတစ်ရပ် သိသိ သာသာ လိုအပ်သည်။ “အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာရေး” နှင့် “တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး”တို့သည် အဓိပ္ပာယ် မတူ ကြပါ။ ထို့အပြင် ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် “အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာမှုပျက်ယွင်းခြင်း”မဖြစ် အောင် တားဆီးခြင်းအား ငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးမှုများကို အလွန်အမင်း ကန့်သတ်ရန် အသုံးမပြုသင့်ပေ။

၄၅။ ကူးစက်ရောဂါပိုး ပျံ့နှံ့မှုဖြစ်ပွားပြီး လူစုလူဝေးများက အန္တရာယ်ရှိသော အခြေအနေတွင် “ပြည်သူ့ကျန်းမာ ရေး”ကို ကာကွယ်ရန်ဟူသော အကြောင်းရင်းသည် ခြွင်းချက်အနေဖြင့် ကန့်သတ်မှုလုပ်ဆောင်ရန် အကြောင်းရင်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ စုဝေးမှုလုပ်နေစဉ်အတောအတွင်း သန့်ရှင်းကျန်းမာမှုအခြေအနေတစ်ရပ်သည် ပြည်သူ လူထု သို့မဟုတ် စုဝေးမှုတွင်ပါဝင်သူများ၏ ကျန်းမာရေးအတွက် အရေးကြီးသော ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်တစ်ရပ် ဖြစ်နေသည့် ဆိုးရွားပြင်းထန်သော အခြေအနေများတွင်လည်း ယင်းအကြောင်းရင်းကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

၄၆။ “ကိုယ်ကျင့်တရား” ကို အကာအကွယ်ပေးရန်အတွက် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကို ကန့်သတ်ခြင်းသည် ခြွင်းချက်အနေဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ အကယ်၍ ယင်းအကြောင်းရင်းကို အသုံးပြုမည်ဆိုလျှင်လည်း တစ်ခုတည်းသော လူမှုဆိုင်ရာ၊ ဒဿနဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အစဉ်အလာတို့မှ ပေါက်ဖွားလာသည့် ကိုယ်ကျင့်တရားများကို နားလည်လက်ခံသဘောပေါက်ခြင်းကို ကာကွယ်ရန် အသုံးမပြုသင့်ပေ။ ထို့အပြင် ယင်းကန့်သတ်မှုများကို လူ့အခွင့်အရေး၊ ဗဟုဝါဒနှင့် ခွဲခြာဆက်ဆံမှုမရှိရေး မူဝါဒတို့၏ လူသားအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့်အချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး လက်ခံနားလည် သဘောပေါက်ရမည်။ ဤအကြောင်းရင်းကို အခြေခံသည့် ကန့်သတ်မှုကို လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု သို့မဟုတ် လိင်ဝိသေသများကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်လိုသော ကြောင့် အသုံးပြုခြင်း မဖြစ်စေရ။

၄၇။ “အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များ” ကိုကာကွယ်ရန်အတွက် ချမှတ်သော ကန့်သတ်ချက် များသည် စာချုပ်ကပေးထားသော အကာအကွယ်များ သို့မဟုတ် စုဝေးရာတွင် မပါဝင်သည့်သူများ၏ အခြားသော လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် စုဝေးမှုများသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ နေရာများ နှင့် အခြားသော နေရာများကို တရားဝင်အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် စုဝေးမှုများသည် ပင်ကိုယ်သဘာဝ

အားဖြင့် သာမန်လူမှုဘဝအတွက် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထိုအနှောင့်အယှက် များသည် အချိုးအစားမမျှသည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတစ်ခု မဖြစ်ပါက လက်ခံပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းကဲ့သို့ဖြစ်ရပ်မျိုးတွင် အာဏာပိုင်များက ကန့်သတ်မှုတိုင်းအတွက် မှန်ကန်ပြီးကြောင်းကျိုးညီညွတ်သော အကြောင်းရင်း အသေးစိတ်ကို ပြောပြပေးနိုင်ရမည်။

၄၈။ အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည် အပိုဒ် ၂၁ ပါ ကန့်သတ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမူဘောင်အပြင် ထပ်ဆောင်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာအချက်များကလည်း ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကန့်သတ်ရာတွင် သင့်လျော်မှုရှိသည်။ ငြိမ်း ချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အပြည့်အဝနားလည်ပေါက်ခြင်း၏ အရေးကြီးဆုံးအချက်မှာ ကန့်သတ်မှုတိုင်းသည် မူအားဖြင့် အကြောင်းအရာပေါ်မူတည်သောပုံစံ ဖြစ်၍မရသည့်အတွက် စုဝေးမှုက အသိပေးလိုသည့် သတင်းစကားနှင့် ဆက်စပ်မှုမရှိစေဖို့ ဖြစ်သည်။ ပြည်သူများ ၎င်းတို့၏ စိတ်ကူးအကြံဉာဏ်များကို ဖွံ့ဖြိုးအောင်လုပ်ရန်နှင့် ပြည်သူ များ ရရှိခံစားနိုင်သည့် အထောက်အကူများကို ခိုင်မာစေသည့် နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေး ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ကိရိယာတစ်ခု အဖြစ် တည်ရှိသည့် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ဆန့်ကျင့်ဘက်ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းက တားဆီး ပိတ်ဆို့နေသည်။

၄၉။ စုဝေးမှုများ၏ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုဆိုင်ရာအင်္ဂါရပ်တိုင်းကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့်အခါ လွတ်လပ်စွာ ထုတ် ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် သက်ဆိုင်သော စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာသင့်သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၊ နိုင်ငံရေးစနစ်များအတွက် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတောင်းဆိုခြင်းများ သို့မဟုတ် ကိုယ့်ကံကြမ္မာ ကိုယ်ဖန်တီးဖွင့် (ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်) ရရန် အားထုတ်ခြင်းတို့ အပါအဝင် အစိုးရကို နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံပြုသည့်၊ အာဏာပိုင်များကို စိန်ခေါ်သည့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများကို ပေါ်တင်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ တားဆီးရန် ငြိမ်း ချမ်းစွာစုဝေးခြင်းကို မကန့်သတ်ရ။ အစိုးရအရာရှိများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အင်္ဂါစဉ်များ၏ ဂုဏ်ရည်နှင့် အသရေကို စော်ကားခြင်းအား တားဆီးရန် ကန့်သတ်မှုများ အသုံးမချရ။

၅၀။ စာချုပ်ပါ အပိုဒ် ၂၀ အရ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကို စစ်မက်ဝါဒဖြန့်ရန် အသုံးမချရ (အပိုဒ်ခွဲ ၁) သို့မ ဟုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ ရန်လိုမုန်းထားမှု သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှုကို အားပေးလှုံ့ဆော်သည့် အမျိုးသားရေး၊ လူမျိုးရေး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးအမုန်းတရားပွားများရန် ဆော်သြလှုံ့ဆော်မှုများအတွက် အသုံးမချရ (အပိုဒ်ခွဲ ၂)။ ယင်းကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် အရေးယူသည့်အခါ တတ်နိုင်သမျှ စုဝေးမှုတစ်ခုလုံးထက် ကျူးလွန်သူ တစ်ဦး ချင်းစီအလိုက်သာ အရေးယူဆောင်ရွက်သင့်သည်။ အပိုဒ် ၂၀ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ဘောင်အတွင်း သက်ရောက်နေသည့် အကြောင်းတရားများကို ပြောဆိုသည့် စုဝေးမှုတွင်ပါဝင်သူများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် အပိုဒ် ၁၉ နှင့် အပိုဒ် ၂၁ ကို ကန့်သတ်ရန် ပြဋ္ဌာန်ထားသော သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ညီရမည်။

၅၁။ ယေဘုယျအားဖြင့် အလံ၊ တူညီဝတ်စုံ၊ အမှတ်အသားနှင့် ပိုစတာ/စာတန်းများသည် အတိတ်မှ နာကျင် စရာဖြစ်ရပ်ဆိုးကို ပြန်လည်ဖော်ပြနေလျှင်ပင် ၎င်းတို့ကို မကန့်သတ်သင့်သော တရားဝင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှု ပုံစံ တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ ယင်းသက်တမာအမှတ်အသားများသည် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ ရန်လိုမုန်းထားမှု သို့မဟုတ်

အကြမ်းဖက်မှုတို့ လုပ်ဆောင်ရန် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ အဓိကဖြစ်စေ အားပေးလှုံ့ဆော်နေသည့် ခြွင်းချက်ဖြစ်ရပ်များတွင်မူ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ကန့်သတ်မှုကို ချမှတ်သင့်သည်။

၅၂။ စုဝေးမှုတစ်ရပ်ကြောင့် ပြည်သူလူထုအချို့က စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို ရန်လိုသည့် တုံ့ပြန်မှု လုပ်လာသည် သို့မဟုတ် လုပ်လာစေနိုင်သည်ဆိုသည် အချက်ကို ကန့်သတ်မှုပြုလုပ်ရန် ကြောင်းကျိုးခိုင်မာမှန်ကန် မရှိဟု အထွေထွေစည်းမျဉ်းတစ်ရပ်က သတ်မှတ်သည်။ ယင်းအစား စုဝေးမှုကို ဆက်လုပ်စေပြီး ပါဝင်သူများကို ကာကွယ်ပေးရမည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတော်က စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို ဆိုးရွားပြင်းထန်သည့် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုမှ ဘေးကင်းလုံခြုံအောင် သိသိသာသာ မကာကွယ်ပေးနိုင်သည့် ခြွင်းချက်အခြေအနေတွင် စုဝေးမှု၌ မပါဝင်ရန် ကန့်သတ်ကောင်းကန့်သတ်နိုင်သည်။ ယင်းကဲ့သို့သော ကန့်သတ်မှုတိုင်းသည် စည်းကမ်းတင်းတင်းကျပ်ကျပ် စစ်ဆေးမှုဒဏ်ကိုတော့ ခံနိုင်ရမည်။ အမျိုးအမည်မသိ အကြမ်းဖက်မှုအန္တရာယ်ဆိုရုံဖြင့် သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်များသည် ထိုစုဝေးပွဲကို ဆန့်ကျင်သူများထံမှ ပေါက်ဖွားလာမည့် အကြမ်းဖက်မှုကို ကာကွယ်တားဆီးရန် သို့မဟုတ် ချေမှုန်းရန် မတတ်စွမ်းနိုင်ခြေရှိသည်ဆိုရုံဖြင့် မလုံလောက်ပါ။ နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ ချမှတ်လျှင်ပင် အခြေအနေကို ထိန်းချုပ်နိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်းကို ခိုင်မာသော ဘေးအန္တရာယ်ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်မှု (risk assessment) တစ်ရပ်ပေါ် အခြေခံပြီး ပြသနိုင်ရမည်။ တားဆီးမှုမလုပ်ခင် စုဝေးမှုကို အချိန်ရွှေ့ဆိုင်းခြင်း သို့မဟုတ် နေရာပြောင်းရွှေ့ခြင်းစသည့် ဟန့်တားနှောင့်ယှက်မှုနည်းသော (less-intrusive) ကန့်သတ်မှုမျိုးကို လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

၅၃။ စုဝေးမှုများ၏ “အချိန်၊ နေရာနှင့် အပြုအမူပုံစံ”တို့ကို စည်းကြပ်ရာတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် အကြောင်းအရာပေါ် မူတည်သော ပုံစံဖြစ်သည်။ ထိုအချက်များကို စည်းကမ်းကြပ်မတ်ရန် ကတ်သတ်မှုဘောင်တစ်ခုရှိနေသော်လည်း ဖြစ်ရပ်တစ်ခုချင်းစီပေါ် အခြေခံပြီး ယင်းကန့်သတ်မှုများကို ချမှတ်သင့်မသင့်ဆုံးဖြတ်ရမည်မှာ အာဏာပိုင်များ၏ တာဝန်သာ ဖြစ်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ ကန့်သတ်ရာတွင်လည်း တတ်နိုင်သမျှ စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို ၎င်းတို့ ချိန်ရွယ်သည့် ဦးတည်ပရိသတ် “မြင်နိုင်၊ ကြားနိုင်သော ဘောင်အတွင်း” စုဝေးခွင့် ဆက်ပြုထားသင့်သည် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ ရည်ရွယ်သည့်အတိုင်း အရေးပါသော မည်သည့်နေရာတွင်မဆို စုဝေးခွင့် ဆက်ပြုထားသင့်သည်။

၅၄။ စုဝေးမှုများ၏ အချိန် ကိုကန့်သတ်ရာတွင် စုဝေးသူများသည် ၎င်းတို့၏ အမြင်များကို ထုတ်ဖော်ရန် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ အခြားရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လုံလောက်သော အခွင့်အလမ်းကို ထိထိရောက်ရောက် ရရမည်ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အဆုံးစွန်ပန်းတိုင်တစ်ခုပင် ဖြစ်သင့်သည်။ (သူ့ချည်းသက်သက်ဖြင့်ပင် တန်ဖိုးရှိနေသည် - ဘာသာပြန်သူ) စုဝေးမှုများကို ဘယ်နေ့၊ ဘယ်အချိန် အတိအကျတွင် လုပ်နိုင်သည် သို့မဟုတ် မလုပ်နိုင်ဟု ကန့်သတ်ခြင်းက စုဝေးမှုများနှင့် စာချုပ် (ICCPR) ၏ သဟဇာတဖြစ်မှုအတွက် စိုးရိမ်စရာဖြစ်လာသည်။ စုဝေးမှုများကို အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် ပြုလုပ်ရုံသက်သက်ကြောင့် မကန့်သတ်သင့်ပေ။ ဥပမာဆိုရသော် ဆန္ဒထုတ်ဖော်ပွဲတစ်ခုကို အချိန်ကိုက်လုပ်ခြင်း၊ အချိန်အတိုင်းအတာ တစ်ခုကြာအောင် လုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အဖန်ဖန် ပြုလုပ်ခြင်းသည် ရည်မှန်းချက် အထမြောက်အောင်မြင်ရေးအတွက်

အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ သို့ရာတွင် ရေရှည်စုဝေးမှုများ၏ သက်ရောက်မှုများ တိုးပွားလာခြင်းက ကန့်သတ်မှုတစ်စုံတစ်ရာ လုပ်ဆောင်ရန် အချိုးအစားညီမျှမှု ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်စရာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဥပမာ လူနေရပ်ကွက်ဧရိယာများတွင် ညအချိန်၌ စုဝေးမှုများ ပုံမှန်ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် အနီးတစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်သူများအပေါ် သိသိသာသာ ရိုက်ခတ်မှု ရှိကောင်းရှိနိုင်ပေသည်။

၅၅။ နေရာ နှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်သတ်ရာတွင် အများပြည်သူအပန်းဖြေသည့် ပန်းခြံများနှင့် ပြည်သူ့သွားလာသည့်လမ်းများကဲ့သို့ အများပြည်သူ ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်သည့် သို့မဟုတ် ဝင်ထွက်သွားလာခွင့် ရှိသင့်သည့် နေရာ လွတ်အားလုံးတွင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကို မူအားဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အဆောက်အဦးနှင့် ပန်းခြံများကဲ့သို့ တချို့နေရာများသို့ အများပြည်သူ ဝင်ထွက်သွားလာခွင့်နှင့်ပတ်သက်သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများက ယင်းနေရာများအတွင်း စုဝေးခွင့်ကို ကန့်သတ်ကောင်းကန့်သတ်နိုင်ချိန်တွင် ယင်းကန့်သတ်မှုကို အမှန်တကယ် ကျင့်သုံးသင့်မသင့်ကို အပိုဒ် ၂၁ အရ ဆုံးဖြတ်ရမည်။ စုဝေးသူများ ရည်ရွယ်ပြောဆိုလိုသည့် သူများထံမှ ဖြစ်စေ ပြည်သူလူထုထံမှဖြစ်စေ အာရုံစိုက်မှု မရရှိစေနိုင်သည့် ဝေးလံသောဒေသများသို့ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကို တစ်ဆင့်နှိမ်ပြီး မပြောင်းရွှေ့ရ။ အထွေထွေစည်းမျဉ်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ရုံးစိုက်မြို့တော်အတွင်း စုဝေးမှုအားလုံးကိုပိတ်ပင်ခြင်း၊ မြို့တွင်း သို့မဟုတ် မြို့လယ်ခေါင်ပြင်ပရှိ သီးသန့်နေရာတစ်ခုမှ လွဲ၍ အများပြည်သူ ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်သော နေရာများအတွင်း ပိတ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် “မြို့အတွင်းရှိ လမ်းအားလုံး”တွင် စုဝေးမှုများ တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်းကို မလုပ်ဆောင်ရ။

၅၆။ တရားရုံး၊ လွှတ်တော်၊ သမိုင်းဝင် အထင်ကရနေရာများ သို့မဟုတ် အခြား အစိုးရအဆောက်အအုံကဲ့သို့ နေရာများသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ နေရာများထဲပါဝင်နေသည့်အတွက် (အခြားအဆောက်အဦးများလည်း ရှိနေနိုင်သေးသည်) ယင်းနေရာများကို စုဝေးမှုများ မလုပ်နိုင်သည့် နေရာအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်သင့်သည်။ ယင်းကဲ့သို့သောနေရာများအတွင်းနှင့် ဝန်းကျင်တွင် စုဝေးမှုများမလုပ်ရန် ကန့်သတ်သည့် အတိုင်းအတာကိုလည်း အထူးတလည် ကြောင်းကျိုးညီညွတ်ရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် ကန့်သတ်မှု နည်းအောင် လုပ်ရမည်။

၅၇။ ပုဂ္ဂလိကပိုင် နေရာများတွင် စုဝေးခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်၏ ဘောင်အတွင်း အကျုံးဝင်သော်လည်း ထိုနေရာအတွင်းရှိ အခြားသူများ၏ အကျိုးစီးပွားကိုလည်း အထူးအလေးထားရမည်။ ယင်းကဲ့သို့သော စုဝေးမှုများ အပေါ် မည်မျှအတိုင်းအတာထိ ကန့်သတ်နိုင်သနည်းဟူသော မေးခွန်းကို ဖြေရမည်ဆိုပါက ထိုနေရာသည် ပုံမှန်အားဖြင့် အများပြည်သူ ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်သည့် နေရာဟုတ်မဟုတ်ဆိုသော အချက်၊ စုဝေးမှုကြောင့် အဆောက်အအုံအတွင်း နေထိုင်သူများ၏ အခွင့်အရေးအပေါ် စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်မှု ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့် သဘောသဘာဝနှင့် အတိုင်းအတာပမာဏ၊ အဆောက်အအုံကို စုဝေးမှုအတွက် သုံးစွဲခြင်းကို အဆောက်အအုံအတွင်းရှိ အခွင့်အရေးရှိသူများက ခွင့်ပြုပေးခြင်း ရှိမရှိနှင့် စုဝေးသူများအနေဖြင့် စုဝေးရသည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို အထမြောက်အောင်မြင်အောင်လုပ်နိုင်ရန် အခြား ကြောင်းကျိုးညီညွတ်သော နည်းလမ်းရှိမရှိဟူသော အချက်တို့ပေါ် မူတည်ပြီး စုဝေးသူများ ၎င်းတို့ တွေ့မြင်စေလိုသော ဦးတည်ပရိသတ် မြင်နိုင်၊ ကြားနိုင်သော ဘောင်အတွင်း လုပ်ဆောင်နိုင်ရေး မူဝါဒ

နှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင် အဆောက်အအုံတစ်ခုအတွင်း ဝင်ထွက်သွားလာခြင်းကို ခွဲခြားဆက်ဆံသည့် အကြောင်းရင်းကို အခြေခံပြီး မငြင်းပယ်ရ။

၅၈။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများ၏ အပြုအမူပုံစံ ကို ကန့်သတ်ခြင်းစပ်လျဉ်း၍ သုံးသပ်ရာတွင် စုဝေးသူများသည် ၎င်းတို့ပေးလိုသော သတင်းစကား ရောက်ရှိစေရန် ပိုစတာ ဖြစ်စေ လော်စပီကာဖြစ်စေ ဂီတတူရိယာဖြစ်စေ ပိတ် ကားဖြင့် ပြသရသည့် ပရိဂျက်တာကဲ့သို့ နည်းပညာပစ္စည်းဖြစ်စေ စသည့် ပစ္စည်းကိရိယာကို အသုံးပြုမပြုကို ၎င်းတို့ဆန္ဒအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့ ဦးတည်ရည်ရွယ်သော ပရိသတ်ထံ ရောက်ရှိစေရန် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း အထမြောက်အောင်မြင်ရန် အသံချဲ့စနစ်များ အပါအဝင် ပစ္စည်း/ပုံဆောင်ခဲများ ယာယီစိုက်ထူခြင်းသည်လည်း စုဝေးမှုများတွင် အကျုံးဝင်သည်။

၅၉။ ယေဘုယျအားဖြင့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် စုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်သူဦးရေကို မကန့်သတ်သင့်ပေ။ အပိုဒ် ၂၁ တွင် ဖော်ပြထားသော ကန့်သတ်ရန် တရားဝင်သည့်အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ရပ်နှင့် သိသာထင်ရှားစွာ ဆက်စပ်နေလျှင်၊ ဥပမာ ခန်းမ/ကွင်း သို့မဟုတ် တံတားတစ်ခုအတွက် အများဆုံးလက်ခံနိုင်သော လူအင်အားကို အများပြည်သူ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးထည့်သွင်းစဉ်းစားရာတွင် ထုတ်ဖော်ပြောသည့် အခြေအနေ၊ သို့တည်းမဟုတ် အများပြည်သူ ကျန်းမာရေးအတွက် လူချင်းခပ်ခွာခွာနေရမည့် အတိုင်းအဆကို ထုတ်ဖော်ပြောသည့် အခြေအနေ မျိုးတွင်သာ ယင်းကဲ့သို့သော ကန့်သတ်မှုမျိုးကို လက်ခံနိုင်သည်။

၆၀။ ခေါင်းစွပ် သို့မဟုတ် မျက်နှာဖုံး ကဲ့သို့ မျက်နှာကိုဖုံးထားသော သို့မဟုတ် အခြား ရုပ်ဖျက်သည့် ဝတ်စုံများ ကို စုဝေးသူများက ဝတ်ဆင်ခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုတစ်ခု၏ ထုတ်ဖော်ပြသမှု အင်္ဂါရပ်၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် လျှို့ဝှက်ထောက်လှမ်းရေး နည်းပညာအသစ်များ ထွက်ပေါ်လာသော အခြေအနေ တစ်ရပ် အပါအဝင် အညှိုးထားလက်တုံ့ပြန်ခြင်းကို တန်ပြန်ခြင်း သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုကို ကာကွယ် ခြင်းဖြစ်သည်။ စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများ၏ လုပ်ရပ်သည် ဖမ်းဆီးရန် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်သော အကြောင်းရင်း မဖြစ်လျှင် သို့မဟုတ် အလားတူ လက်ခံသဘောတူရမည့် အကြောင်းရင်း မည်မည်ရရ မရှိလျှင် ၎င်းတို့သည် အမည် မဖော်ဘဲ နေပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ရုပ်ဖျက်ပြီး နေရုံသက်သက်ဖြင့် အကြမ်းဖက်လိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့် လက္ခဏာ ဟု မမှတ်ယူသင့်ပေ။

၆၁။ တချို့သော အခြေအနေများတွင် အာဏာပိုင်များက သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအကြောင်းအရာနှင့် အချက် အလက်များကို စုဆောင်းခြင်းသည် စုဝေးမှုများ ပိုမိုလွယ်ကူချောမွေ့အောင် အထောက်အကူဖြစ်သော်လည်း ယင်း သည် အခွင့်အရေးကို ဖိနှိပ်မှု သို့မဟုတ် ဥပဒေက ပေးထားသော အခွင့်အရေးအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုဖြစ် မသက် ရောက်စေရ။ အများပိုင်လုပ်ငန်းများက ဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများက ဖြစ်စေ လျှို့ဝှက်ထောက်လှမ်း၍သော် လည်းကောင်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်၍သော်လည်းကောင်း၊ အချက်များကို စုဆောင်း၊ မျှဝေ၊ ထိန်း သိမ်း၊ ရယူသည့် နည်းလမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လုပ်ဆောင်သည့် အချက်အလက်စုဆောင်းမှုလုပ်ရပ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ အပါအဝင် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့် စည်းကမ်းတင်းကျပ်စွာ ကိုက်

ညီရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ယင်းလုပ်ရပ်သည် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်နေသူများကိုဖြစ်စေ ပါဝင်လာမည့် သူများကို ဖြစ်စေ ခြောက်လှန့်ရန် သို့မဟုတ် ထိပါးနှောင့်ယှက်ရန် ဘယ်သောအခါမှ မရည်ရွယ်ရ။ ယင်းကဲ့သို့ အချက်အလက် စုဆောင်းမှုများကို လိုက်ဖက်သင့်လျော်ပြီး အများပြည်သူ လက်လှမ်းမီသည့်၊ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီ သည့် ပြည်တွင်းဥပဒေမူဘောင်တစ်ရပ်ဖြင့် စည်းကြပ်သင့်သလို တရားရုံးများကလည်း စိစစ်နိုင်စေရမည်။

၆၂။ စုဝေးမှုတစ်ခုကို အများပြည်သူရှေ့မှောက်တွင် အထူးတလည် ပြုလုပ်သည်ဆိုရုံဖြင့် စုဝေးသူများ၏ ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့်ကို ချိုးဖောက်၍ မရနိုင်ဟု အဓိပ္ပာယ်မသက်ရောက်ပေ။ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့်သည် ချိုး ဖောက်ကောင်း ချိုးဖောက်ခံရနိုင်သည်။ ဥပမာ လူအုပ်တစ်ခုထဲမှ ပါဝင်သူများကို မျက်နှာကိုဖတ်၍ စိစစ်သည့် နည်း ပညာများဖြင့် တစ်ဦးချင်းအလိုက် ခွဲခြားထုတ်ဖော်နိုင်သည်။ အလားတူပင် ငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်မှု များနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို လူမှုမီဒီယာပေါ်မှ စောင့်ကြည့်ခြင်းသည်လည်း အကျိုးဝင် သည်။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်သူများ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာအချက်အလက်နှင့် ဒေတာအချက် အလက်များကို ရယူစုဆောင်းရန်နှင့် ယင်းအချက်အလက်များကို မျှဝေရန် သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းရန် ဆုံးဖြတ်ချက် များနှင့်ပတ်သက်လျှင်၊ ယင်းကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်မှုမျိုးကို စာချုပ်နှင့်အညီ ဖြစ်စေရမည်ဆိုသော အမြင်ဖြင့်၊ အမှီ အခိုကင်းပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် စိစစ်မှုနှင့် စီမံကြပ်မတ်မှုတို့ လုပ်ဆောင်ရမည်။

၆၃။ အစိုးရဝန်ထမ်းအရာရှိများ၏ ဘက်မလိုက်မှုအပေါ် ပြည်သူလူထု ယုံကြည်နေစေရန်နှင့် ၎င်းတို့ ဝန်ဆောင် ရမည့် တာဝန်များကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်သည်ဆိုသောအချက်အရ စည်းကမ်းတင်းကျပ်ရမည်ထက်ပိုပြီး ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများအတွင်း အစိုးရဝန်ထမ်းအရာရှိများ ပါဝင်ခွင့်ကို မကန့်သတ်ရ။ ထို့အပြင် ကန့်သတ်မှုတိုင်း သည် အပိုဒ် ၂၁ နှင့် အညီ ဖြစ်ရမည်။

၆၄။ ထိန်းကျောင်းကြပ်မတ်ရေး သို့မဟုတ် လုံခြုံရေး၊ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ သို့မဟုတ် သန့်ရှင်း ရေး သို့မဟုတ် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများနှင့်ဆက်စပ်သည့် အခြားသော အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ် ငန်းများ၏ ကုန်ကျစရိတ်အတွက် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများ သို့မဟုတ် စီစဉ်သူများက ငွေကြေးတစ်စုံတစ်ရာ စီစဉ် ပေးရန် သို့မဟုတ် ထည့်ဝင်ရန် လိုအပ်ခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အပိုဒ် ၂၁ နှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိပါ။

၆၅။ စီစဉ်သူနှင့် ပါဝင်သူများသည် စုဝေးမှုတစ်ခုပြုလုပ်ရန် ဥပဒေဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်အတိုင်း လုပ်ဆောင်ရဖွယ် ရှိသည်။ ထို့အပြင် အခြားသူများ၏ အားပေးလှုံ့ဆော်မှု အပါအဝင် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် လုပ်ဆောင်သည့် ဥပဒေနှင့် မညီသော လုပ်ရပ်အတွက် တာဝန်ခံရမည်။ အကယ်၍ ခြွင်းချက်အခြေအနေများတွင် စီစဉ်သူများက ၎င်းတို့ တိုက် ရိုက် တာဝန်ယူရန်မလိုအပ်သော ပျက်စီးမှု သို့မဟုတ် ဒဏ်ရာများအတွက် တာဝန်ခံရပါက ၎င်းတို့သည် ကြောင်း ကျိုးဆီလျော်ညီညွတ်စွာ ကြိုတင်ခန့်မှန်းပြီး ကာကွယ်ခဲ့သည်ဆိုသော အထောက်အထားရှိသည့် ဖြစ်ရပ်များတွင် ကန့်သတ်သိမ်းဆည်းထားရမည်။ စီစဉ်သူများအနေဖြင့် လိုအပ်ပါက ဆန္ဒပြပွဲကြီးကြပ်သူ သို့မဟုတ် ပွဲထိန်းမည့်သူ ရွေးချယ်တာဝန်ပေးထားခြင်းသည် ကောင်းသောအလေ့အကျင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယင်းသည် ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်း ထားသော လိုအပ်ချက်တစ်ခုတော့ မဖြစ်သင့်ပေ။

၆၆။ အာဏာပိုင်များသည် ပြည်သူများထံမှ နောင်တွင် ပြုလုပ်မည့် စုဝေးမှုများကို မစီစဉ်ရန် သို့မဟုတ် ပွဲများတွင် မပါဝင်ရန် ကတိ သို့မဟုတ် တရားဝင် ခံဝန်ကတိတောင်းခြင်းမျိုး မပြုလုပ်ရ။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှလည်း စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်ရန် အတင်းအကျပ် ဖိအားပေးခြင်း မရှိစေရ။

၆၇။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုတစ်ခုအတွင်း စီစဉ်သူများ သို့မဟုတ် ပါဝင်သူများကို ၎င်းတို့၏ ဥပဒေနှင့်မညီသော လုပ်ရပ်ကြောင့် ရာဇဝတ်ကြောင်းအရဖြစ်စေ စီမံကွပ်ကဲရေးလမ်းကြောင်းအရ ဖြစ်စေ အရေးယူသည့်အခါ ယင်းအရေးယူမှုမျိုးသည် ပင်ကိုယ်သဘာဝအားဖြင့် အချိုးအစားညီပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ကင်းရှင်းရမည်။ အဓိပ္ပာယ်မပြတ်သားသော သို့မဟုတ် အလွန်ကျယ်ပြန့်စွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသော ပြစ်မှုများကို အခြေခံထားခြင်း မရှိစေရ။ ထို့အပြင် စာချုပ်က ကာကွယ်ပေးထားသည့် လုပ်ရပ်/အပြုအမူများကို ဖိနှိပ်ခြင်း မရှိစေရ။

၆၈။ အကြမ်းဖက်ဝါဒီလုပ်ရပ်များကို နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့်အညီ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုအဖြစ်သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချိန်တွင် ယင်းကဲ့သို့သော ပြစ်မှုများကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် အလွန်အမင်းကျယ်ပြန့်ခြင်း၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မရှိစေရ။ ထို့အပြင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းအား ပိတ်ပင်ရန် သို့မဟုတ် ယုတ်လျော့ရန် အသုံးမပြုရ။ ငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးမှုတစ်ရပ်ကို စီစဉ်သည် သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းပါဝင်သည်ဆိုရုံသက်သက်ဖြင့် အကြမ်းဖက်ဝါဒတိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေများဖြင့် ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ အရေးယူ၍ မရနိုင်ပေ။

၆၉။ (အမှုတစ်ခုကို) အသနားခံရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိမှု အပါအဝင် ကန့်သတ်မှုများကို ဖြေလျှော့ပေးရန် တရားရုံးများ သို့မဟုတ် အခြားခုံရုံးများကို အားကိုးလျှောက်တင်ခွင့်သည် အဆင်သင့်ရှိရမည်။ ယင်းကဲ့သို့ ကန့်သတ်မှုကို ဖြေလျှော့ပေးရန် အမှုလျှောက်လဲချက်များကို ကာလတစ်ခုကြာသည့်အထိ သူ့အချိန်နှင့်သူ လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းအား မထိခိုက်စေရ။ ယင်းကဲ့သို့သော အမှုကိစ္စရပ်အားလုံးတွင် စာချုပ်က အာမခံပေးထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာအချက်များက သက်ရောက်မှုရှိသည်။ ထို့အပြင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများနှင့် ဆက်နွယ်၍ ဒဏ်ငွေအပါအဝင် ဖမ်းဆီးနှင့် အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းကိစ္စရပ်များတွင်လည်း စာချုပ်က အာမခံပေးထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာအချက်များက သက်ရောက်မှုရှိသည်။

(၅) အသိပေးတင်ပြခြင်းစနစ်များ

၇၀။ အာဏာပိုင်များထံမှ ခွင့်ပြုမိန့်လျှောက်ထားရခြင်းက ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်သည် အခြေခံရပိုင်ခွင့်ဖြစ်သည်ဆိုသော အတွေးအခေါ်ကို ယုတ်လျော့စေသည်။ ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြရသည့်စနစ်များတွင် ငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးပွဲတစ်ခု လုပ်ဆောင်လိုသူများအနေဖြင့် အာဏာပိုင်များကို ကြိုတင်အကြောင်းကြား၍ အရေကြီးသောအသေးစိတ်အချက်အလက်တချို့ကို တင်ပြရန် လိုအပ်သည့်စနစ် ပါဝင်သည်။ ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများ ချောချာမောမောလုပ်ဆောင်နိုင်အောင် စီစဉ်ပေးခြင်းနှင့် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးခြင်းတို့ကို အာဏာပိုင်များက လုပ်ဆောင်ရာတွင် တစ်ဖက်မှအထောက်အကူပြုစေရန် လိုအပ်သည့် ပမာဏအဆင့်အထိ အသိပေးတင်ပြရသည့် စနစ်များကို ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင်လည်း ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်နေသည့်

အခြားသောအရာများနည်းတူ ယင်းစနစ်များကိုလည်း ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ဖိနှိပ်ကန့်သတ်ရန်အလို့ငှာ တလွဲအသုံးချခြင်း မလုပ်ရ။ ဤလိုအပ်ချက်သည် ပုဒ်မ ၂၁ ပါ အချက်များနှင့် ဆီလျော်ရမည်။ အသိပေးတင်ပြရသည့် စနစ်သည် မည်သည့်အခါမျှ မလိုအပ်ဘဲ၊ အကြောင်းမရှိဘဲ ဆန္ဒသက်သက်ဖြင့်လုပ်ရသော၊ လုပ်ခိုင်းသော အလုပ်တစ်ခု မဖြစ်လာစေရ။ အသိပေးတင်ပြမှုလုပ်ငန်းစဉ်များသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသင့်ပြီး အလွန်အမင်း ဗျူရိုကရက်တစ် မဆန်သင့်ပေ။ အသိပေးတင်ပြရသည့်စနစ်အရ စုဝေးမှုစီစဉ်သူများ လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သည့် သတ်မှတ်ချက်များသည် ထိုစုဝေးမှုကြောင့် ပြည်သူလူထုအပေါ် ရိုက်ခတ်နိုင်ခြေရှိသည့် သက်ရောက်မှုနှင့် အချိုးအစားညီမျှရမည်။ ထို့အတူ စုဝေးမှုသည် အခမဲ့ ဖြစ်ရမည်။

၇၁။ မကြာမီလုပ်ဆောင်မည့် စုဝေးမှုတစ်ခုကို အာဏာပိုင်များထံ ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြရမည့် အခြေအနေတွင် တင်ပြရန် ပျက်ကွက်ခြင်းသည် တရားမဝင်စုဝေးမှုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သော လုပ်ရပ်တစ်ခု မဖြစ်စေရ။ ထို့အပြင် စုဝေးမှုကို လူစုခွဲရန် သို့မဟုတ် ပါဝင်သူများကိုဖြစ်စေ စီစဉ်သူများကိုဖြစ်စေ ဖမ်းဆီးရန်၊ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ကို ရာဇဝတ်ပြစ်မှုများဖြင့် အရေးယူခြင်း ကဲ့သို့ မသင့်လျော်သော အပြစ်ဒဏ်ခတ်ခြင်းများပြုလုပ်ရန် ထိုပျက်ကွက်မှုကို အခြေခံအကြောင်းခံတစ်ရပ်အနေဖြင့် အသုံးမချရ။ ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြရန် ပျက်ကွက်မှုကြောင့် စီစဉ်သူများအပေါ် အုပ်ချုပ်စီမံရေးအပိုင်းက အပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ပါက အာဏာပိုင်များက ကျိုးကြောင်းသင့်လျော်မှုရှိမရှိ ပြနိုင်ရမည်။ ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြရန် ပျက်ကွက်ရုံဖြင့် အာဏာပိုင်များဘက်က စုဝေးမှုကို စီစဉ်ပံ့ပိုးပေးရမည့် တာဝန်နှင့် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို ကာကွယ်ရမည့်တာဝန် ပျက်ပြယ်သွားသည့်သဘော မသက်ရောက်ပေ။

၇၂။ ကြိုတင်စီစဉ်ထားသည့် မည်သည့် စုဝေးမှုအတွက်မဆို ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြနိုင်ရန်အတွက် ပြည်တွင်း ဥပဒေ၌ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းပေးထားရမည်။ နောက်ခံဆက်စပ်အခြေအနေ (Context) နှင့် စီစဉ်ပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်သည့်ပမာဏ (level of facilitation required) တို့အရ ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြရမည့် အနိမ့်ဆုံးကာလသည် ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အလွန်အကျွံ မရှည်ကြာသင့်ပေ။ ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြပြီးနောက် ကန့်သတ်ချက်တစ်စုံတစ်ရာ ရှိပါက ထိုကန့်သတ်ချက်များကို တရားရုံး သို့မဟုတ် အခြားယန္တရားများမှတစ်ဆင့် ပြန်လည်စိန်ခေါ်နိုင်သည့်အချိန် လုံလုံလောက်လောက်လောက်ရှိနိုင်ရန် စောလျင်စွာ ဆက်သွယ်သင့်ပေသည်။ စုဝေးမှု၏ သဘာဝ၊ တည်နေရာ သို့မဟုတ် ကန့်သတ်အရွယ်အစား သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ကြာချိန်များကြောင့်ဖြစ်သော သက်ရောက်မှုများကြောင့် အခြားသူများအပေါ် ကြောင်းကျိုးညီညွတ်စွာဖြင့် သက်ရောက်မှုအနည်းဆုံး ဖြစ်နိုင်သော စုဝေးမှုများကို အသိပေးတင်ပြရန် မလိုသင့်ပေ။ ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြရန် အချိန်လုံလုံလောက်လောက် မရှိသည့် ရှောင်တခင်စုဝေးမှုအတွက် ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြရန် မလိုအပ်စေရ။

၇၃။ အာဏာပိုင်များက စိစစ်ခွင့်ပြုသည့်စနစ်ကို ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် ဆက်လက်ပြဋ္ဌာန်းထားပါက ထိုစနစ်များကို ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြရသည့် စနစ်တစ်ခုအနေဖြင့် ကျင့်သုံးရမည်။ အခြား ငြင်းဆန်၍မရသော အကြောင်းရင်းမရှိပါက စိစစ်ခွင့်ပြုခြင်းကို လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်တစ်ခုအနေဖြင့် ခွင့်ပြုရမည်။ စနစ်အပိုင်းတွင်၊ အသိပေးတင်ပြရသော စနစ်ကို ခွင့်ပြုမိန့်လျှောက်ထားရသည့် စနစ်တစ်ခုအဖြစ် မကျင့်သုံးရ။ (အသိပေးတင်ပြခြင်းသာဖြစ်ပြီး ခွင့်ပြုမိန့်လျှောက်ထားရန် မလိုဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည် - ဘာသာပြန်သူ)

(၆) တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

၇၄။ စုဝေးမှုများကို ထိန်းကျောင်းရာတွင်ပါဝင်သည့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအရာရှိများသည် စီစဉ်သူ၊ ပါဝင်သူများ၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများ ကျင့်သုံးခွင့်ကို လေးစားပြီး အမှန်တကယ် အကောင်အထည် ဖော်နိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ထို့အပြင် သတင်းသမားများ၊ စောင့်ကြည့်သူနှင့် လေ့လာသူများ၊ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အခြားပြည်သူလူထုများအပြင် ပြည်သူပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်အဆောက်အအုံများ ထိခိုက်အန္တရာယ် မဖြစ်အောင် ကာကွယ်ပေးရမည်။ အာဏာပိုင်များ၏ အခြေခံချဉ်းကပ်မှုသည် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများကို လိုအပ်လျှင် ပိုမိုလွယ်ကူစွာ လုပ်ဆောင်နိုင်အောင် စီမံပံ့ပိုးပေးခြင်း ဖြစ်သင့်သည်။

၇၅။ သက်ဆိုင်ရာ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများက ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုအပိုင်းကို မြှင့်တင်ပြီး တင်းမာမှုများကို လျှော့ချကာ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး စုဝေးမှု မပြုလုပ်ခင်နှင့် ပြုလုပ်နေစဉ်အတောအတွင်း စုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်သည့် အမျိုးမျိုးသောအုပ်စုများကို ဆက်သွယ်၍ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးနိုင်မည့် လမ်းကြောင်းများ ဖော်ဆောင်နိုင်ရေး ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် အလုပ်များကို တတ်နိုင်သမျှ လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ ယင်းသည် စုဝေးမှုစီစဉ်သူများနှင့် ပါဝင်သူများအတွက် ယခုကဲ့သို့ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများမှတစ်ဆင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းနိုင်သည့် အလေ့အထကောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ သို့သော် စီစဉ်သူနှင့် ပါဝင်သူများသည် မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ချင်မှ လိုအပ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

၇၆။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအရာရှိများ ရှိရန်လိုအပ်သည့် အခြေအနေမျိုးတွင် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကို မဆို၊ မည်သည့် အဆောက်အဦးကိုမဆို ထိခိုက်နာကျင်၊ ပျက်စီးစေနိုင်မည့်အလားအလာ အနည်းဆုံး ဖြစ်စေရမည်ဆိုသော ရှုမြင်မှု၊ ထိုစုဝေးမှုကို နဂိုရည်ရွယ်ထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်မြောက်အောင်လုပ်ဆောင်နိုင်စေရမည် ဆိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်သာ စုဝေးမှုတစ်ရပ်ကို ထိန်းကျောင်းခြင်းအား စီစဉ်လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အဖွဲ့စု (unit) အားလုံးအတွက် ညွှန်ကြားချက်၊ ပစ္စည်းကိရိယာနဲ့ အသုံးပြုမည့် အင်အားတို့ကို အစီအစဉ်တွင် အသေးစိတ်ချမှတ်သင့်သည်။

၇၇။ အာဏာပိုင်များကို ကြိုတင်အသိပေးတင်ပြထားခြင်းမရှိသော စုဝေးမှုများနှင့် အများပြည်သူ တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိကောင်းရှိနိုင်သော စုဝေးမှုများကို စီမံထိန်းကျောင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အထူးတလည်အနေဖြင့် အထွေထွေအရေးပေါ်အစီအစဉ်များနှင့် လေ့ကျင့်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်း (training protocol) များကို သက်ဆိုင်ရာ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများက အသေးစိတ် ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသင့်သည်။ အရာရှိများကို မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း အတည်ပြုနိုင်ရန်နှင့် အင်အားအသုံးပြုမှုတိုင်းကို မှတ်တမ်းတင် ပြန်လည်တင်ပြနိုင်ရန်အတွက် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုအပြင် စုဝေးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရုပ်သံဖမ်းယူခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ကျောထောက်နောက်ခံသဖွယ် ခိုင်မာစေမည့် ရှင်းလင်းသော အမိန့်ညွှန်ကြားချက် ပုံစံများ ရှိရမည်။

၇၈။ နောက်ဆုံးတွင် အကြမ်းဖက်သည့်အသွင် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်လာနိုင်သော အခြေအနေများကို တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး တာဝန်ရှိသူများက လျှော့ချရန် ကြိုးစားသင့်သည်။ ၎င်းတို့သည် အကြမ်းဖက်သည့် နည်းလမ်းမှန်သမျှကို အသုံးပြုရန် ဝတ္တရားရှိသည်။ အင်အားသုံးရန် လုံးဝဥသည့် လိုအပ်ပါက၊ ထိုသို့မလုပ်ဆောင်ပါက အကျိုးထိရောက်မှု မရှိနိုင်ကြောင်းကို မျက်မြင်ဒိဋ္ဌ ပေါ်လွင်နေပြီဆိုပါက၊ ကြိုတင်သတိပေးရန် ဝတ္တရားရှိသည်။ အင်အားသုံးစွဲမှုတိုင်း သည် စာချုပ်ပါ အပိုဒ် ၆၊ အပိုဒ် ၇ တို့ နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်သည့် ဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်မှု၊ အမှန်တကယ် လိုအပ်မှု၊ အချိုးအစားညီမျှမှု၊ ကြိုတင်စီမံဆောင်ရွက်မှု၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းကင်းမဲ့မှုဟူသော အခြေခံမူဝါဒများနှင့် အညီ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သလို အင်အားအသုံးပြုသူ (လူ/အဖွဲ့အစည်း) များသည်လည်း အသုံးပြုမှု တစ်ခုစီတိုင်းအတွက် တာဝန်ခံမှု ရှိရမည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများ၏ အင်အားအသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်းဥပဒေ စနစ်များသည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများ၏ အင်အားသုံးစွဲမှုနှင့် လက်နက်သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ အခြေခံမူဝါဒ များ နှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် သေကြေစေနိုင်ခြေနည်းသော လက်နက်များဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ လူ့ အခွင့်အရေး လမ်းညွှန်ချက် တို့ကဲ့သို့ စံသတ်မှတ်ချက်များ၏ ထိန်းကျောင်းမှုဖြင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေက ပြဌာန်းထား သော သတ်မှတ်ချက်/လိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်ရမည်။

၇၉။ စုဝေးမှုနေ့စဉ် အတောအတွင်း တရားဝင်မှုရှိသည့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ရပ် အတွက် လိုအပ်သောအနေအထားတွင် တကယ်လိုအပ်သည့် အနိမ့်ဆုံးအင်အားကိုသာ အသုံးပြုနိုင်သည်။ အကြမ်း ဖက်သူ တစ်ဦး တစ်ယောက်ကို ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်စေဘဲ ဖမ်းဆီးရန် လိုအပ်သည့်အခါမျိုးတွင် လိုအပ် သည့် အင်အားကိုချမှတ်အသုံးပြုပြီးသည်နှင့် ထိုအင်အားအသုံးပြုမှုအတွက် နောက်ထပ် ထပ်တိုးလုပ်ဆောင်မှုကို ခွင့်မပြုရ။ စုဝေးမှုတစ်ခုကို ဖြိုခွင်းရန်၊ ရာဇဝတ်မှုကို ကာကွယ်ရန် သို့တည်းမဟုတ် ကျူးလွန်သူကိုဖြစ်စေ၊ ကျူးလွန်သည်ဟု သံသယရှိသူကို ဖြစ်စေ တရားဥပဒေနှင့်အညီ ဖမ်းဆီးရေး လုပ်ဆောင်ရန် သို့မဟုတ် အထောက် အကူပေးရန် အခြေအနေများတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး တာဝန်ရှိသူများသည် လိုအပ်သော အချိုးအစားထက်ပိုမို ကြီးမားသော အင်အားကို မသုံးရ။ ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် တာဝန်ရှိသူများကို အကန့်အသတ်မဲ့ ကြီးမားသော အာဏာများ၊ နမူနာအားဖြင့် ပြောရလျှင် စုဝေးမှုများကို ဖြိုခွင်းရန် သို့မဟုတ် အကာအကွယ်ပေးနိုင်မှု နည်းသည့် စောလျင်စွာ ခြုံငုံကောက်ချက်ချခြင်း (under-protective generalization) များလုပ်ရန် (ဥပမာ - ခြေထောက်ကို ပစ်ခြင်း)အတွက် “အင်အား” သို့မဟုတ် “လိုအပ်သော အင်အားအကုန်လုံး”ကို သုံးစွဲရန်ခွင့်ပြုခြင်း မရှိစေရ။ အထူး သဖြင့် ဆိုးရွားသော၊ အလွန်အကျွံဖြစ်သော သို့မဟုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံသော ကိစ္စရပ်များကို အခြေခံပြီး စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများအပေါ် အင်အားသုံးခြင်းကို ပြည်တွင်းဥပဒေက ခွင့်မပြုရ။

၈၀။ သက်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများပေါ် အပါအဝင် စုဝေးမှုများကို ကြပ်မတ်ထိန်းကျောင်းရေးအတွက် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးထားသည့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး တာဝန်ရှိသူများကိုသာလျှင် ထိုရည်ရွယ်ချက်အတွက် တာ ဝန်ချထားရမည်။ တာဝန်ရှိသူများကို လေ့ကျင့်သင်ကြားရာတွင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်နေကြသော ပိုမိုထိခိုက်လွယ်သည့် အခြေအနေတွင် ရှိသူများ သို့မဟုတ် အုပ်စုများ၏ အထူးလိုအပ်ချက်ကို အထူးအလေးထား တုံ့ပြန်မှုကို ထည့်သွင်းသင်ကြားသင့်သည်။ ပိုမိုထိခိုက်လွယ်သည့် အခြေအနေဟုဆိုရာတွင် အချို့ကိစ္စများ၌ အမျိုး

သမီးများ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ သို့မဟုတ် မသန်စွမ်းသူများ ပါဝင်နိုင်သည်။ စုဝေးမှုများကို ကြပ်မတ်ထိန်း ကျောင်းရန် စစ်တပ်ကို အသုံးမပြုသင့်ပါ။ သို့သော် အကယ်၍ ခြွင်းချက်အခြေအနေမျိုးတွင် ယာယီမူဝါဒ/ဖြစ်စဉ်ကို အခြေခံ၍ အထောက်အကူအနေဖြင့် ၎င်းတို့ကို ချထားနိုင်သည်။ ၎င်းတို့သည် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့် လူ့အခွင့် အရေးသင်တန်းများ တက်ရောက်ထားပြီးသားဖြစ်ရမည်ဖြစ်သလို အလားတူ နိုင်ငံတကာစည်းမျဉ်းများနှင့် စံ သတ်မှတ်ချက်များကို တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် လိုက်နာရမည် ဖြစ်သည်။

၈၁။ စုဝေးမှုများကို ကြပ်မတ်ထိန်းကျောင်းရန် တာဝန်ရှိသော တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိအားလုံးကို သင့် တင့်စွာ လက်နက်ပစ္စည်းကိရိယာ တပ်ဆင်ပေးရမည်။ တပ်ဆင်ရာတွင် သင်တင့်လျောက်ပတ်ပြီး သေစေနိုင်ခြေ နည်းသည့် ဝတ်ဆင်/တပ်ဆင်ရ လွယ်ကူသော fit-for-purpose လက်နက်များနှင့် ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး ပစ္စည်း ကိရိယာများကို လိုအပ်သော အခြေအနေလည်း ပါဝင်သည်။ သေစေနိုင်ခြေနည်းသည့် လက်နက်များအပါအဝင် လက်နက်အားလုံးကို စည်းကမ်းတင်းတင်းကျပ်ကျပ်ဖြင့် အမှီအခိုကင်းစွာ စမ်းသပ်နိုင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုလက်နက် များတပ်ဆင်ထားသည့် တာဝန်ကျအရာရှိများအနေဖြင့် အထူးသီးသန့်လေ့ကျင့်သင်ကြားမှု ခံယူထားကာ ထိုလက် နက်များက အသုံးချခံရမည့်သူများ၏ အခွင့်အရေးအပေါ် မည်မျှသက်ရောက်မည်ကို သေသေချာချာ ဆန်းစစ် စောင့်ကြပ်စေရေးကို စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအစိုးရများက လုပ်ဆောင်ရမည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ သည် အချို့သော ကြပ်မတ်ထိန်းကျောင်းမှုနည်းလမ်းများ၏ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမြောက်နိုင်သည့် သက်ရောက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကောင်းစွာသတိထားမှုရှိပြီး ဖြေရှင်းတတ်ရမည်။ ထိုထဲတွင် နည်းပညာအသစ်များနှင့် ပတ်သက်သော အခြေအနေများလည်း ပါဝင်သည်။

၈၂။ လူပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ပစ်မှတ်ထား၍ စုဝေးမှုတင် မပါဝင်နိုင်အောင် ကြိုတင်တားသည့်အနေဖြင့် ၎င်းတို့ ဖမ်းဆီးခြင်းသည် လွတ်လပ်မှုကို ကျင့်သုံးခံစား၍မရအောင် စိတ်ထင်သည့်အတိုင်းပိတ်ပင်မှု မြောက်ပြီး ထိုအရာ သည် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်နှင့် သဟဇာတ မဖြစ်ပေ။ အထူးသဖြင့် နာရီအနည်းငယ်ပိုကြာအောင် ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်သည့်အခါ ပိုမိုမြောက်သည်။ စုဝေးမှုတစ်ခုအတွင်း အကြမ်းဖက်မှုလုပ်ဆောင်ရန် ပါဝင်စေစပ်ဆော်သြ သော သို့မဟုတ် လှုံ့ဆော်သောသူများကို အာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို သက်သေပြနိုင်သည့်အခါ နှင့် အကြမ်းဖက်မှုကို တားဆီးရန် လုံလောက်သည့် အခြားမည်သည့်နည်းလမ်းမျှ မရှိကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှား သည့်အခါမှသာ အမှန်တကယ်လိုအပ်သည်ထက်မပိုဘဲ၊ အလွန်အလွန် ခြွင်းချက်ကျသော ကိစ္စရပ်များအတွက် ယင်းကဲ့သို့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းကို ပြည်တွင်းဥပဒေက လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုရမည်။ စုဝေးမှုတစ်ခု မလုပ် ဆောင်ခင်ဖြစ်စေ၊ လုပ်ဆောင်နေစဉ် ဖြစ်စေ၊ လုပ်ဆောင်ပြီးနောက်တွင်ဖြစ်စေ တွေ့ကရာ လူအများအပြားကို ကျပ်စားဖမ်းဆီးခြင်းသည် အတ္တနောမတီကို အခြေခံသည့်လုပ်ရပ်မျိုးဖြစ်သဖြင့် တရားဥပဒေနှင့် မညီပေ။

၈၃။ စုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်သူ သို့မဟုတ် ပါဝင်မည့်သူများကို “ရပ်ခိုင်းပြီး ရှာဖွေခြင်း” သို့မဟုတ် “ရပ်တန့်၍ လက်မြောက်ခိုင်းပြီး စစ်ဆေးခြင်း” လုပ်နိုင်သည့် အာဏာကို အရေးတကြီး ဆိုးဆိုးရွားရွား ပြစ်မှုတစ်ခု၏ ခြိမ်း ခြောက်မှု အန္တရာယ် သို့မဟုတ် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်သော သံသယရှိမှုပေါ် အခြေခံပြီးသာ လုပ်ဆောင်ကျင့်သုံး ရမည်။ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမြောက်သည့် အပြုအမူပုံစံမျိုးဖြင့် မသုံးမပြုရ။ လူတစ်ယောက်သည် ငြိမ်းချမ်းသော

စုဝေးမှုတစ်ခုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သည်ဟု အာဏာပိုင်များက ယူဆထားသည့် အချက်အလက် သက်သက်သည် ထိုသူကို ရပ်တန့်ပြီး ရှာဖွေစစ်ဆေးရန် အကြောင်းရင်း မခိုင်လုံပေ။

၈၄။ (Kettling ရေနှေးကရားဖုံးဖုံးသည်ဟု ခေါ်လေ့ရှိသည့်) စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး တာဝန်ရှိသူများက နေရာအကန့်(section) တစ်ခုတွင် ဝိုင်း၍ ပိတ်ဆို့သည့် ပုံစံဖြင့် ထိန်းချုပ်ဟန့်တားခြင်းကို အမှန်တကယ် အကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် ထိုနေရာမှ ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ဖွားလာသည့် ကြီးကြီးမားမား ခြိမ်းခြောက်မှု တစ်ရပ်ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အလို့ငှာ အမှန်တကယ် လိုအပ်ပြီး အချိုးအစားညီမျှသည့် အနေအထားတွင်သာ အသုံးပြုရမည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ပစ်မှတ်ထားဖမ်းဆီးရန် လိုအပ်သောတရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အစီအမံများသည် များသောအားဖြင့် ဝိုင်း၍ ပိတ်ဆို့ဟန့်တားခြင်းကို ပိုမိုလိုလားလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် အကြမ်း ဖက်မှုနှင့် တိုက်ရိုက်နှီးနွယ်နေသောသူများသာ ပါရန်နှင့် ဝိုင်း၍ပိတ်ဆို့ဟန့်တားခြင်းကို တကယ်လိုအပ်သည့် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်ထိ ကန့်သတ် လျှော့ချနိုင်အောင် အထူးဂရုစမ္မပြုရမည်။ ထိုသို့ ဝိုင်း၍ပိတ်ဆို့ဟန့်တားခြင်းကို စနစ်တကျမဟုတ်ဘဲ ကြုံရာကျပန်းလုပ်ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြစ်ဒဏ်ခတ်သည့်သဘောဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်း သည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ချိုးဖောက်သလို တရားလက်လွတ်ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းမှ (Arbitrary detention) ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်ကဲ့သို့ အခြားသော အခွင့်အရေးများကိုလည်း ချိုးဖောက်နိုင်ခြေ ရှိသည်။

၈၅။ စုဝေးမှုတစ်ခုကို ခြွင်းချက်အခြေအနေများ၌သာ လူစုခွဲနိုင်သည်။ စုဝေးမှုသည် မငြိမ်းချမ်းတော့ပါက သို့မဟုတ် လူအချို့ကို သီးသန့်ပစ်မှတ်ထား၍ ဖမ်းဆီးခြင်းကဲ့သို့ ပို၍အချိုးအစားညီမျှသော အစီအမံများဖြင့် ကြောင်းကျိုးညီညွတ်စွာ မဖြေရှင်းနိုင်သည့် ပြင်းထန်သော အကြမ်းဖက်မှု၏ ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်ရှိနေကြောင်း အထောက်အထား သိသာထင်ရှားပါက လူစုခွဲခြင်းကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သို့သော် အကြောင်းကိစ္စတိုင်းတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အင်အားသုံးစွဲမှုနှင့်ပတ်သက်လျှင် စည်းကမ်းတင်းကျပ်စွာ လိုက်နာရ မည်။ စုဝေးမှုတစ်ခုကို ဖြိုခွင်းရန် အမိန့်ပေးနိုင်သည့် အခြေအနေများကို ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် အထူးထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသင့်သည်။ ထို့အပြင် အမှန်တကယ် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည့် တာဝန်ရှိသူကသာလျှင် ငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးမှုတစ်ခုကို လူစုခွဲခွင့် အမိန့်ပေးနိုင်သည်။ ငြိမ်းချမ်းနေသေးသော်လည်း ယာဉ်ကြောများအလွန်အကျွံပိတ်ဆို့ ခြင်းကဲ့သို့ ပျက်ဆီးဆုံးရှုံးမှုမြင့်မားသော စုဝေးမှုတစ်ခုကို ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု “ပြင်းထန်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ်” ဖြစ်ပွား နိုင်သော အခြေအနေ၌သာ စည်းမျဉ်းအရ လူစုခွဲနိုင်သည်။

၈၆။ လူစုခွဲမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ကို ပြည်တွင်းဥပဒေ၊ နိုင်ငံတကာဥပဒေတို့နှင့်အညီ လုပ်ဆောင်သော အခြေအနေတွင် အင်အားသုံးခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်သင့်သည်။ ထိုကဲ့လုပ်ဆောင်ရန် မဖြစ်နိုင်သော ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေများတွင် အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်သည့် အင်အားကိုသာ အသုံးပြုရမည်။ ဖြစ်နိုင်မည်ဆိုပါက အကြမ်းဖက်မှု တွင် ပါဝင်ဆော်သြနေသော သို့မဟုတ် ခြိမ်းခြောက်နေသော လူပုဂ္ဂိုလ်၊ အုပ်စုကိုသာ သီးသန့် တိုက်ရိုက် အင်အား သုံးသင့်သည်။ အသေးအဖွဲ့ထိခိုက်မှုထက် ပိုမိုဖြစ်စေနိုင်ဖွယ်ရှိသည့် အင်အားကို အခံဘက်က ခုခံတွန်းလှန်နေသည့် လူပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အုပ်စုပေါ်သို့ အသုံးမပြုသင့်ပေ။

၈၇။ မျက်ရည်ယိုဗုံး၊ ရေအမြောက်ကဲ့သို့ ဧရိယာတစ်ခုပေါ် သက်ရောက်သည့် သေစေနိုင်ခြေနည်းသော လက်နက်များသည် မည်သူမဆိုအပေါ် ကျပန်းထိခိုက်နိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော လက်နက်များကို အသုံးပြုသည့်အခါ လူအုပ်ပြိုခြင်း သို့မဟုတ် ဘေးမှ ရပ်ကြည့်သူများကို ထိခိုက်စေခြင်း စသည်တို့ မဖြစ်စေရန် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အားလုံး လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ နှုတ်ဖြင့်သတိပေး၍ စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများ လူစုခွဲရန် အခွင့်အလမ်း လုံလုံလောက်လောက်ပေးပြီးမှသာ နည်းလမ်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် အသုံးပြုသင့်သည်။ ကန့်သတ်နေရာများတွင် မျက်ရည်ယိုဗုံး အသုံးမပြုသင့်ပေ။

၈၈။ စုဝေးမှုများကို ကြပ်မတ်ထိန်းကျောင်းရာတွင် သေနတ်လက်နက်များသည် သင့်လျော်သော လက်နက်မဟုတ်၍ စုဝေးမှုကို လူစုခွဲရန် ၎င်းကို မည်သည့်အခါမျှ မသုံးသင့်ပေ။ စုဝေးမှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး တာဝန်ရှိသူများက သေနတ်သုံးစွဲခြင်းကို နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ ကြီးမားသော အသက်အန္တရာယ်ခြိမ်းခြောက်မှု သို့မဟုတ် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရစေမှုတစ်ခုကို ထိပ်တိုက်ဖြေရှင်းရန် စည်းကမ်း တင်းတင်းကျပ်ကျပ်ဖြင့် အမှန်တကယ်လိုအပ်သော အခြေအနေမျိုးတွင် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအလိုက် ဦးတည်ဖြေရှင်းသည့် အဆင့်အထိ ကန့်သတ်ရမည်။ ယင်းကဲ့သို့လက်နက်များက အသက်အန္တရာယ်ကို ခြိမ်းခြောက်နိုင်သည့် အတွက် အနိမ့်ဆုံးသတ်မှတ်အဆင့်အနေဖြင့် ရာဘာစွပ်ထားသည့် သတ္တုကျည်ဆန်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်းကို သတ်မှတ်သင့်သည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများက အင်အားသုံးရန် သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ရန် ပြင်ဆင်နေသည့် အနေအထားတွင် အာဏာပိုင်များက ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ ဖြည့်ဆည်းကူညီမှုများ လုံလုံလောက်လောက် ရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ထားရမည်။ စုဝေးမှုတစ်ခုကို ကြပ်မတ်ထိန်းကျောင်းနေချိန်တွင် တွေ့မြင်ရာကို လက်လွတ်စပယ် သေနတ်ဖြင့်ပစ်ခြင်း သို့မဟုတ် သေနတ်ကို အော်တိုမောင်းစနစ်အပြည့်အဝလုပ်ထား၍ သုံးစွဲခြင်းသည် မည်သည့်အခါမှ တရားဥပဒေနှင့် မညီပေ။

၈၉။ နိုင်ငံတော်(အစိုးရ)သည် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ ၎င်း၏ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ရပ်များနှင့် ထိန်းချုပ်မှု(ချန်လှပ်မှု)များအတွက် တာဝန်ရှိသည်။ (အခွင့်အရေး) ချိုးဖောက်မှုများမဖြစ်အောင် ကြိုတင်ကာကွယ်သည့် ရှုမြင်မှုတစ်ရပ်အနေဖြင့် စုဝေးမှုများဖြစ်ပေါ်နေစဉ်အတွင်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံအစိုးရများက တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံသည့် ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို ဆက်စဉ်မပြတ် မြှင့်တင်သင့်သည်။ ထိရောက်သော တာဝန်ယူမှု အားကောင်းလာစေရေးအတွက် ယူနီဖောင်း(တူညီဝတ်စုံ)ဝတ် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် စုဝေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်ရန် မှတ်မိလွယ်သည့် ပုံစံဖြင့် အမြဲတစေ ပြသသင့်သည်။

၉၀။ စုဝေးမှုများနှင့်ဆက်စပ်သောအခြေအနေအတွင်း လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် လူမှုလိင်အခြေပြု (ကျား/မ အခြေပြု) အကြမ်းဖက်မှု အပါအဝင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများ၏ ဥပဒေနှင့်မညီသော အင်အားသုံးစွဲမှု သို့မဟုတ် အခြားသော ချိုးဖောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ စွပ်စွဲချက်များ သို့မဟုတ် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်သည့် သံသယများကို နိုင်ငံတော်အစိုးရများက ထိထိရောက်ရောက်၊ ဘက်မလိုက်ဘဲ အချိန်ကိုက် စုံစမ်းစစ်ဆေးပေးရမည့် ဝတ္တရားရှိသည်။ ရည်ရွယ်ချက်ပါသော လုပ်ရပ်နှင့် အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ လုပ်ရပ် သို့မဟုတ်

သင့်လျော်မှုမရှိသည့် လုပ်ရပ်သည် လူ့အခွင့်အရေးချိုး ဖောက်မှုတစ်ရပ်အထိ သဘောသက်ရောက်နိုင်သည်။ ချိုးဖောက်မှုအတွက် တစ်ဦးချင်းတာဝန်ရှိသော တာဝန်ရှိအရာရှိများကို ပြည်တွင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအရ တာဝန်ခံခိုင်းရမည်ဖြစ်ပြီး ကျူးလွန်ခံရသူအတွက် ထိရောက်သော ကုစားမှု ရှိစေရမည်။

၉၁။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများ၏ အင်အားအသုံးပြုမှုအားလုံးကို ပွင့်လင်းမြင်သာသော အစီရင်ခံမှုတစ်ရပ်ဖြင့် ချက်ချင်း မှတ်တမ်းတင်၊ ဖော်ပြသင့်သည်။ ဒဏ်ရာ သို့မဟုတ် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု ဖြစ်ပွားပါက အမှန်တကယ်လိုအပ်ပြီး အချိုးအစားညီမျှသော အင်အားသုံးစွဲမှုတစ်ခု ဟုတ်မဟုတ် သေချာစေရန် အင်အားသုံးရသည့် အကြောင်းရင်း၊ အကျိုးထိရောက်မှုနှင့် အကျိုးဆက်ရလဒ်များ အပါအဝင် ဖြစ်စဉ်ကို အသေးစိတ်ဖော်ပြခြင်းအားဖြင့် အစီရင်ခံရာတွင် လုံလောက်သော အချက်အလက်များ ထည့်သွင်းသင့်သည်။

၉၂။ စုဝေးမှုများတွင် အရပ်ဝတ် အရာရှိများကို တာဝန်ချထားသည့် လုပ်ရပ်တိုင်းအား စည်းကမ်းတင်းကျပ်ရန် လိုအပ်ပြီး ယင်းအရာရှိများသည် မည်သည့်အခါမှ အကြမ်းဖက်ရန် မလှုံ့ဆော်ရ။ အရပ်ဝတ်အရာရှိများသည် ရှာဖွေစစ်ဆေးခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ အင်အားအသုံးပြုခြင်း တစ်ခုခုကို မလုပ်ဆောင်ခင် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ၎င်းတို့သည် မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်းကို ထုတ်ဖော်အသိပေးရမည်။

၉၃။ စုဝေးမှုတစ်ခုအတွင်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများအတွက် နောက်ဆုံးအဓိက တာဝန်ရှိသူသည် နိုင်ငံတော်(အစိုးရ) ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်သည် ခြွင်းချက်အခြေအနေများ၌သာ ပုဂ္ဂလိက လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများကို အလုပ်တာဝန်ချထားနိုင်သည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်မျိုးတွင်လည်း ၎င်းတို့၏ လုပ်ရပ်များအတွက် တာဝန်ရှိသူသည် နိုင်ငံတော်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် ပြည်တွင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ ပုဂ္ဂလိက လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများ၏ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှုအတွက် ထပ်တိုးအချက်ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိက လုံခြုံရေး ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အာဏာပိုင်များက ပြည်တွင်းဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းဖော်ပြထားသင့်ပြီး ၎င်းတို့၏ အင်အားအသုံးပြုမှုနှင့် ၎င်းတို့ကို လေ့ကျင့်သင်ကြားရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး စည်းကမ်းတင်းကျပ်စွာ ထိန်းကြပ်သင့်သည်။

၉၄။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် စုဝေးမှုများအတွင်း ခန္ဓာကိုယ်တွင် တပ်ဆင်နိုင်သော ကင်မရာများ အပါအဝင် ရုပ်သံဖမ်းယူကိရိယာများကို အမြော်အမြင်ရှိစွာ သုံးစွဲမည်ဆိုပါက ယင်းအသုံးပြုမှုသည် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ခံမှုအတွက် အပေါင်းသဘောဆောင်သော အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအသုံးပြုမှုသည် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့် (Privacy)နှင့် ပတ်သက်လျှင် နိုင်ငံတကာ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန်နှင့် စုဝေးမှုတွင်ပါဝင်သူများ၏ ဥပဒေကပေးထားသော အခွင့်အရေးအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ် မဖြစ်စေရန်အတွက် အာဏာပိုင်များက ရှင်းလင်းပြတ်သားပြီး လူသိရှင်ကြားထုတ်ပြန်ထားသော ညွှန်ကြားချက်များ ရှိသင့်သည်။ စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများအပြင် ဂျာနယ်လစ်များနှင့် လေ့လာစောင့်ကြည့်သူများသည်လည်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးတာဝန်ရှိသူများကို ရုပ်သံရိုက်ကူးမှတ်တမ်းတင်ခွင့် ရှိသည်။

၉၅။ နိုင်ငံတော်သည် စုဝေးမှုတစ်ရပ်အတွင်း အသုံးပြုသည့် အဝေးထိန်းစနစ်ဖြင့်ထိန်းချုပ်သော လက်နက်အား လုံးအတွက် တာဝန်အပြည့်အဝ ရှိသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော အင်အားသုံးသည့်နည်းလမ်းမျိုးကို အသုံးပြုခြင်းသည် ပိုမိုတင်းမာမှု ဖြစ်စေသဖြင့် အထူးသတိထားပြီးသာ အသုံးပြုသင့်သည်။ စနစ်တစ်ကြိမ်တပ်ဆင်ထားရုံဖြင့် ဆင်ခြင်မှုရှိသည့် လူ၏ကြားဝင်စီမံကိုင်တွယ်မှုမပါဘဲ စုဝေးနေသူများအပေါ် သေကြေပျက်စီးနိုင်သည့်အထိ အသုံးချ နိုင်သည့် အော်တိုစနစ်အပြည့်အဝမောင်းထားသော လက်နက်များအား စုဝေးမှုတစ်ရပ်ကို တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အရ ထိန်းကျောင်းကြပ်မတ်ရာတွင် မည်သည့်အခါမှ အသုံးမပြုရ။

(၇) အရေးပေါ်အခြေအနေများနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း စုဝေးမှု

၉၆။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို စာချုပ်ပါ အပိုဒ် ၄(၂) တွင် ပယ်ဖျက်လျှော့ပေါ့မရသော အခွင့်အရေးအဖြစ် ထည့် သွင်းမထားသော်လည်း အပိုဒ် (၆)၊ (၇)နှင့် (၁၈) တို့က ပေးထားသော အခွင့်အရေးများကဲ့သို့ စုဝေးမှုများနှင့် လိုက်ဖက်သင့်လျော်သည့် အခြားအခွင့်အရေးများသည် ပယ်ဖျက်လျှော့ပေါ့၍မရပေ။ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အပိုဒ် ၂၁ နှင့်ပတ်သက်ပြီး တစ်စုံတစ်ရာကန့်သတ်ခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ပြီးမြောက်အောင်မြင် အောင် လုပ်နိုင်မည်ဆိုပါက ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခြင်းကို ပယ်ဖျက်လျှော့ပေါ့ခြင်းအားသာ မရှိအားထားရ။ အကယ်၍ နိုင်ငံအစိုးရများသည် အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များ ပါဝင်နေသည့် လူအင်အားဖြင့်ဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုများကို တုံ့ပြန်ရာ တွင် စာချုပ်ကို သွေဖည်ရပါက ယင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေမျိုးသည် နိုင်ငံ၏အသက်သွေးကြောကို ခြိမ်းခြောက်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု လျော်ကန်သင့်မြတ်စွာ ပြသနိုင်ရုံသာမက စာချုပ်ပါ ဝတ္တရားများကို ပေါ့လျော့စေသည့် အစီအမံ အားလုံးကို အရေးပေါ်အခြေအနေများအရ စည်းကမ်းတင်းကျပ်စွာ လိုအပ်နေပြီး ယင်းသည် အပိုဒ် ၄ ပါ အခြေ အနေများနှင့်လည်း ကိုက်ညီမှုရှိသည်ဟု မှန်ကန်ကြောင်း ပြသနိုင်ရမည်။

၉၇။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအခြေအနေတစ်ရပ်တွင် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုများအပေါ် အင်အားအသုံးပြုခြင်းကို တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ စီမံကွပ်ကဲသည့် စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ စည်းကြပ်ရဦးမည်ဖြစ်ပြီး စာချုပ်သည် သက်ရောက်မှုရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာဥပဒေ(IHL)အရ နားလည် သဘောပေါက်လက်ခံထားသည်မှာ စုဝေးမှုတွင်ပါဝင်သော အရပ်သားများသည် ရန်လိုမုန်းတီးမှုကို တစ်စိတ်တစ် ပိုင်းအနေဖြင့် တိုက်ရိုက်လုပ်ဆောင်မှု မရှိပါက ၎င်းတို့ကို အသက်ဆုံးရှုံးနိုင်သည့် အင်အားအသုံးပြုမှုတစ်ရပ်၏ ဦးတည် ပစ်မှတ်ထားခြင်းမခံရအောင် ကာကွယ်ပေးထားသည်။ ယင်းအခြေအနေမျိုးတွင် အရပ်သားများသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေက တိုက်ခိုက်မှုရန်မှ ကာကွယ်ပေးထားသော အတိုင်းအတာအထိသာ ပစ်မှတ်ထားကောင်း ထားခံရနိုင်သည်။ လိုက်ဖက်သင့်လျော်သည့် နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အင် အားသုံးစွဲမှုတိုင်းကို အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း၊ တိုက်ခိုက်မှုအတွင်း ကြိုသတိပေးခြင်း၊ အချိုးအစားညီမျှမှု၊ စစ်ရေး လိုအပ်မှုနှင့် လူသားဆန်မှုဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းနှင့် မူဝါဒများပေါ် မူတည်သည်။ အင်အားသုံးစွဲမှုတိုင်းကို ဆုံးဖြတ်ချက် ချခြင်းသည် စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများ၏ ဘေးကင်းရေး၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လူထုသည် အရေးပါ သော ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာတစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။

(၈) အပိုဒ် ၂၁၊ စာချုပ်ပါ အခြားအပိုဒ်များနှင့် အခြားသော ဥပဒေစနစ်များကြား ဆက်နွယ်မှု

၉၈။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို အပြည့်အဝကာကွယ်ပေးခြင်းသည် လူ့အခွင့်အရေးအမျိုးအစားအများအပြားကို ကာကွယ်ပေးခြင်းအပေါ် မှီတည်သည်။ စုဝေးမှုတစ်ခုအတွင်း နိုင်ငံတော်မှ တာဝန်ရှိသူများ၏ မလိုလားအပ်သော သို့မဟုတ် အချိုးအစားမညီသော အင်အားသုံးစွဲမှု သို့မဟုတ် ဥပဒေနှင့်မညီသည့် အခြားလုပ်ဆောင်မှုသည် စာချုပ်ပါ အပိုဒ် ၆၊ ၇ နှင့် ၉ တို့ကို ချိုးဖောက်နေနိုင်သည်။ မည်သည့်အရပ်သားပြည်သူကိုမဆို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုက်ခိုက်မှု သို့မဟုတ် စနစ်တကျတိုက်ခိုက်တိုက်ခိုက်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှုတွင် ပါဝင်သူများကို ဥပဒေနှင့်မညီသော အင်အားသုံးစွဲမှု သို့မဟုတ် လုပ်ရပ်များဖြင့် အရေးယူနိုင်သည့် ပြင်းထန်သော ကိစ္စမျိုးသည်၊ အခြားသက်ဆိုင်ရာ မှတ်ကျောက်များနှင့်လည်း ကိုက်ညီပါက၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုလည်း မြောက်ကောင်းမြောက်နိုင်သည်။

၉၉။ နိုင်ငံရပ်ခြားခရီးသွားရန် (အပိုဒ် ၁၂(၂)) နှင့် ချီတက်ပွဲများနှင့် အခြားရွေ့လျားနေသော စုဝေးမှုများတွင် ပါဝင်ရန် အပါအဝင် စုဝေးမှုများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် အလို့ငှာ ပြည်သူများ၏ ခရီးသွားလာနိုင်စွမ်းအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်ကို ချိုးဖောက်နေနိုင်သည် (အပိုဒ် ၁၂(၁))။ စုဝေးခွင့်ကျင့်သုံးခြင်းအပေါ် တရားဝင်ကန့်သတ်မှုများကို ဥပဒေကြောင်းအရ စိန်ခေါ်မှုလုပ်လာနိုင်အောင် လမ်းဖွင့်ပေးထားပြီး မျှတ၍ အများပြည်သူကြားနိုင်စေရန် လုပ်ဆောင်ပေးသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ ထားရှိရမည် (အပိုဒ် ၁၄(၁))။ စုဝေးမှု၌ ပါဝင်သူများကို လျှို့ဝှက်ထောက်လှမ်းခြင်းနှင့် အခြားသော အချက်အလက်စုဆောင်းသို့မိုးသည့် လုပ်ဆောင်မှုများသည် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့်ကို ချိုးဖောက်မိနိုင်သည် (အပိုဒ် ၁၇)။ ဘာသာရေးစုဝေးမှုများကို မိမိ၏ ဘာသာရေး သို့မဟုတ် ယုံကြည်မှုကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အရလည်း ကာကွယ်ပေးနိုင်သည် (အပိုဒ် ၁၈)။ ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်သည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ပုံဖော်ပြသခြင်းထက် ပိုသည်။ (အပိုဒ် ၁၉(၂))။ ဤအခွင့်အရေးသည် ၎င်းနှင့် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှစ်ခုတို့ကို အသိအမှတ်ပြုရန် ထုတ်ဖော်ပြသမှုဆိုင်ရာ အင်္ဂါရပ်နှင့် အကြောင်းရင်းခံလည်း ဖြစ်သည်။ လက်ခံနိုင်သည့် ကန့်သတ်ချက်များသည်လည်း နည်းလမ်းများစွာဖြင့် အပြန်အလှန် ထိစပ်နေသည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာ မဏ္ဍိုင်၊ ယန္တရားနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ (public bodies) များက မတည်သည့် လွတ်လပ်စွာသတင်းအချက်အလက်ရပိုင်ခွင့် (အပိုဒ် ၁၉ (၂))သည် စုဝေးမှုများနှင့် အစပ်အစိုင် ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်စီမံရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သလို အစိုးရတာဝန်ရှိသူများကိုလည်း တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ရှိအောင် လုပ်ပေးသည်။

၁၀၀။ လွတ်လပ်စွာ အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့် (အပိုဒ် ၂၂) သည်လည်း စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများကို ကာကွယ်ပေးသည်။ ဤအခွင့်အရေးကို ကန့်သတ်ခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်အပေါ် များသောအားဖြင့် ရိုက်ခတ်မှု ရှိသည်။ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် (အပိုဒ် ၂၅) သည် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်နွယ်နေသည်။ ထို့အပြင် သက်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် ကန့်သတ်မှုများကို အပိုဒ် ၂၁ နှင့် အပိုဒ် ၂၅ ပါ အခြေအနေများနှင့် ကြောင်းကျိုးညီညွတ်ရမည်။ ခွဲခြားဆက်ဆံမခံရဘဲ နေပိုင်ခွင့်သည် စုဝေးမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍အခြေအနေများတွင် စုဝေးသူများကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမြောက်သော အလေ့အထများမှ ကာကွယ်ပေးသည်။ (အပိုဒ် ၂(၁)၊ ၂၄၊ ၂၆)

၁၀၁။ တစ်ချိန်တည်းတွင် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်ကိုကာကွယ်ရန် အလို့ငှာ ငြိမ်းချမ်းသော စုဝေးမှုတွင် ပါဝင်ခွင့်ကို အပိုဒ် ၂၁ နှင့်အညီ ကန့်သတ်နိုင်သည်။

၁၀၂။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်သည့် မွေးရာပါ စံတန်ဖိုးတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အခြားသော လူ့အခွင့်အရေးများ အပြင် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရေး မြှင့်တင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး ဤအခွင့်အရေးကို မကြာခဏ ကျင့်သုံးနေလျက်ရှိသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို လေးစားရမည့် တာဝန်နှင့် သေချာခိုင်မာအောင် လုပ်ဆောင်ရမည်တာဝန်တို့က ယင်းဖြစ်ရပ်များတွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အခြားအခွင့်အရေးများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် မူဝါဒများ၏အရေးပါမှုထံမှလည်း ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်၏ ဥပဒေအရ ကြောင်းကျိုးခိုင်လုံမှုကို (legal justification) ရရှိသည်။ ထို့အပြင် ထိုအရာများ အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို ဤအခွင့်အရေးက မြှင့်တင်ပေးနေသည်။